

EIROPAS PARLAMENTS

2009 - 2014

Sesijas dokuments

A7-0228/2013

24.6.2013

***I
ZIŅOJUMS

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par tiesībām
piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesībām sazināties pēc
aizturēšanas
(COM(2011)0326 – C7-0157/2011 – 2011/0154(COD))

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Referente: *Elena Oana Antonescu*

Izmantoto apzīmējumu skaidrojums

- * Apspriežu procedūra
- *** Piekrišanas procedūra
- ***I Parastā likumdošanas procedūra (pirmais lasījums)
- ***II Parastā likumdošanas procedūra (otrais lasījums)
- ***III Parastā likumdošanas procedūra (trešais lasījums)

(Norādītā procedūra pamatojas uz akta projektā ierosināto juridisko pamatu.)

Grozījumi akta projektā

Izmaiņas, kas ar Parlamenta grozījumiem izdarītas akta projektā, ir iezīmētas **treknā slīprakstā**. Teksts, kas iezīmēts *parastā slīprakstā*, tehniskajiem dienestiem norāda tās akta projekta daļas, kurās ierosināti labojumi, lai sagatavotu galīgo teksta redakciju (piemēram, nepārprotami kļūdainas teksta daļas vai to izlaidumi kādā no valodām). Šos ierosinātos labojumus apstiprina attiecīgie tehniskie dienesti.

Informācijas bloka, ko ievieto pirms katra grozījuma attiecībā uz spēkā esošu aktu, kuru plānots grozīt ar attiecīgo akta projektu, trešajā un ceturtajā rindā attiecīgi norāda spēkā esošo aktu un tā atbilstīgo teksta vienību. Daļas, kas tiek pārņemtas no tādas spēkā esoša akta teksta vienības, kura netiek grozīta ar attiecīgo akta projektu, bet kuru Parlaments nodomājis grozīt, iezīmē **treknrakstā**. Iespējamos šādu teksta daļu svītrojumus apzīmē šādi: [...].

SATURA RĀDĪTĀJS

	Lpp.
EIROPAS PARLAMENTA NORMATĪVĀS REZOLŪCIJAS PROJEKTS	5
PASKAIDROJUMS.....	54
JURIDISKĀS KOMITEJAS ATZINUMS	58
PROCEDŪRA.....	73

EIROPAS PARLAMENTA NORMATĪVĀS REZOLŪCIJAS PROJEKTS

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvai par tiesībām piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesībām sazināties pēc aizturēšanas (COM(2011)0326 – C7-0157/2011 – 2011/0154(COD))

(Parastā likumdošanas procedūra: pirmais lasījums)

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu Eiropas Parlamentam un Padomei (COM(2011)0326),
  - ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 294. panta 2. punktu un 82. panta 2. punktu saskaņā ar kuriem Komisija tam ir iesniegusi priekšlikumu (C7-0157/2011),
  - ņemot vērā Līguma par Eiropas Savienības darbību 294. panta 3. punktu,
  - ņemot vērā Bulgārijas parlamenta, Itālijas Senāta un Portugāles parlamenta sniegto ieguldījumu tiesību akta projekta izstrādē,
  - ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas 2011. gada 7. decembra atzinumu¹,
  - pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju,
  - ņemot vērā 2013. gada 4. jūnija vēstulē Padomes pārstāvja pausto apņemšanos apstiprināt Eiropas Parlamenta nostāju saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 294. panta 4. punktu,
  - ņemot vērā Reglamenta 55. pantu,
  - ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu un Juridiskās komitejas atzinumu (A7-0228/2013),
1. pieņem pirmajā lasījumā turpmāk izklāstīto nostāju;
  2. prasa Komisijai priekšlikumu iesniegt vēlreiz, ja tā ir paredzējusi šo priekšlikumu būtiski grozīt vai aizstāt ar citu tekstu;
  3. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt Parlamenta nostāju Padomei un Komisijai, kā arī dalībvalstu parlamentiem.

---

¹ OV L 43, 15.12.2012., 51. lpp.

Grozījums Nr. 1

EIROPAS PARLAMENTA GROZĪJUMI*

Komisijas priekšlikumā

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA

(... gada ...)

par tiesībām uz advokāta palīdzību kriminālprocesā un *Eiropas apcietināšanas ordera procesā un par tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un par tiesībām sazināties, kamēr atņemta brīvība, ar trešām personām un konsulārajām iestādēm*

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 82. panta 2. punkta **b)** apakšpunktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ¹,

pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju **1**,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru,

---

* Grozījumi: jaunais vai grozītais teksts ir norādīts treknā slīprakstā; svītrojumus apzīmē ar simbolu **■**.

¹ OV C , , lpp. [atzinums sniegts 2011. gada 7. decembrī, SOC/424].

tā kā:

- (1) Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk – "Harta") 47. pantā, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – "ECTK") 6. pantā un Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām (turpmāk – "ICCPR") 14. pantā ir noteiktas tiesības uz taisnīgu tiesu. Hartas 48. pantā ir garantētas tiesības uz aizstāvību.
- (2) *Savienība ir noteikusi mērķi uzturēt un attīstīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Saskaņā ar 1999. gada 15. un 16. oktobra Tamperes Eiropadomes secinājumiem un jo īpaši saskaņā ar to 33. punktu tiesas spriedumu un citu lēmumu savstarpējas atzīšanas principam būtu jāklūst par stūrakmeni tiesu iestāžu sadarbībai Savienībā gan civilīetās, gan krimināllietās, jo pastiprināta savstarpēja atzīšana un tiesību aktu nepieciešamā tuvināšana atvieglotu iestāžu sadarbību un individuālo tiesību tiesisko aizsardzību.*
- (2.a) *Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību ("LESD") 82. pantu tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās Savienībā pamatojas uz tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējas atzīšanas principu.*

- (2.b) *Priekšnoteikums krimināllietās pieņemtu lēmumu savstarpējas atzīšanas principa īstenošanai ir dalībvalstu savstarpēja uzticēšanās citu dalībvalstu krimināltiesību sistēmām. Savstarpējas atzīšanas apmērs ir ļoti atkarīgs no vairākiem parametriem, kas ietver mehānismus aizdomās turēto vai apsūdzēto personu tiesību aizsardzībai un kopējus minimālos standartus, kas vajadzīgi, lai atvieglotu savstarpējas atzīšanas principa piemērošanu.*
- (3) Savstarpēja atzīšana var efektīvi darboties tikai tad, ja pastāv savstarpēja uzticēšanās, kam ir nepieciešami sīki izstrādāti noteikumi par Hartā, ECTK un ICCPR ietverto procesuālo tiesību un garantiju aizsardzību. Kopējiem minimālajiem noteikumiem būtu jāpalielina uzticēšanās visu dalībvalstu krimināltiesību sistēmām, kam savukārt būtu jāuzlabo tiesu iestāžu sadarbības efektivitāte savstarpējas uzticēšanās gaisotnē un jāveicina pamattiesību kultūra Savienībā. Ar tiem *visā dalībvalstu teritorijā* būtu arī jānovērš iedzīvotāju brīvas pārvietošanās šķēršļi. Šādiem kopējiem minimālajiem noteikumiem būtu jāattiecas uz tiesībām uz advokāta palīdzību un tiesībām *uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu.*

- (4) Lai gan dalībvalstis ir ECTK un ICCPR puses, pieredze liecina, ka tas pats par sevi ne vienmēr nodrošina pietiekamu uzticēšanās pakāpi citu dalībvalstu krimināltiesību sistēmām.
- (4.a) *Lai stiprinātu savstarpēju uzticēšanos, ir vajadzīgi sīki izstrādāti noteikumi par to procesuālo tiesību un garantiju aizsardzību, kas izriet no Hartas un no ECTK. Tam arī vajadzīgs, izmantojot šo direktīvu un citus pasākumus, turpināt Savienībā pilnveidot ECTK un Hartā izklāstītos minimālos standartus.*
- (4.b) *LESD 82. panta 2. punktā ir paredzēts, ka var noteikt minimālos noteikumus, kas piemērojami dalībvalstīs, lai veicinātu tiesas spriedumu un lēmumu savstarpēju atzīšanu un policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kam ir pārrobežu aspekts. Minētā panta b) apakšpunktā "personas tiesības kriminālprocesā" minētas kā viena no jomām, kurā var pieņemt minimālos noteikumus.*
- (4.c) *Kopējiem minimālajiem noteikumiem būtu jāpaaugstina uzticēšanās visu dalībvalstu krimināltiesību sistēmām, kas savukārt ļautu panākt efektīvāku tiesu iestāžu sadarbību savstarpējas uzticēšanās gaisotnē. Šādi kopēji minimālie noteikumi būtu jāpieņem attiecībā uz iespēju saņemt advokāta palīdzību kriminālprocesā.*

(5) Padome 2009. gada 30. novembrī pieņēma Ceļvedi aizdomās turētu vai apsūdzētu personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā ("Ceļvedis")¹. Ceļvedī ir ierosināts pakāpeniski pieņemt pasākumus, kas attiecas uz tiesībām *saņemt* mutisko un rakstisko tulkošanu, tiesībām *saņemt* informāciju par tiesībām un informāciju par izvirzīto apsūdzību, tiesībām *saņemt* juridiskas konsultācijas un juridisko palīdzību, tiesībām *sazināties* ar radniekiem, darba devējiem un konsulārajām iestādēm, kā arī *ieviest* īpašus aizsargpasākumus neaizsargātām aizdomās turētām vai apsūdzētām personām. Ceļvedī uzsvērts, ka norādīto tiesību secība ir tikai indikatīva, un tas nozīmē, ka to var mainīt atkarībā no prioritātēm. Tas ir paredzēts, lai darbotos kā vienots veselums; visas tā priekšrocības būs pilnībā jūtamas tikai pēc visu sastāvdaļu īstenošanas.

(5.a) *Eiropadome 2009. gada 10. decembrī atzinīgi novērtēja Ceļvedi un iekļāva to Stokholmas programmā – atvērta un droša Eiropa tās pilsoņu un viņu aizsardzības labā (2.4. punkts). Eiropadome uzsvēra, ka Ceļvedis nav izsmeļošs, un aicināja Komisiju turpināt pētīt aizdomās turēto un apsūdzēto personu minimālo procesuālo tiesību aspektus un novērtēt, vai ir jāizskata citi jautājumi, piemēram, nevainīguma prezumpcija, lai veicinātu labāku sadarbību minētajā jomā.*

---

¹ OV C 295, 4.12.2009., 1. lpp.

- (5.b) *Līdz šim ir pieņemti divi no Ceļvedī iekļautajiem pasākumiem: Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/64/ES (2010. gada 20. oktobris) par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā ¹ un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/13/ES (2012. gada 22. maijs) par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā ².*
- (6) Šajā direktīvā ir izklāstīti minimālie noteikumi par tiesībām uz advokāta palīdzību un *tiesībām uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē* trešo personu, kriminālprocesā **■** un Eiropas apcietināšanas ordera izpildes procesā. Tādējādi ar to veicina Hartas, jo īpaši tās 4., 6., 7., 47. un 48. panta, piemērošanu, balstoties uz ECTK 3., 5., 6. un 8. pantu, kā tos ir iztulkojusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, *kura savā judikatūrā pastāvīgi nosaka standartus par tiesībām uz advokāta palīdzību. Šī judikatūra inter alia paredz, ka taisnīgam procesam ir nepieciešams, lai aizdomās turēta vai apsūdzēta persona varētu saņemt visu to pakalpojumu pilnu loku, kas konkrēti saistīti ar juridisko palīdzību. Šajā sakarā advokātam vajadzētu spēt bez ierobežojumiem nodrošināt minētās personas aizsardzības pamataspektus.*

---

¹ *OV L 280, 26.10.2010., 1. lpp.*

² *OV L 142, 1.6.2012., 1. lpp.*

- (6.a) *Neskarot dalībvalstu pienākumus saskaņā ar ECTK nodrošināt tiesības uz taisnīgu tiesu, process attiecībā uz maznozīmīgiem pārkāpumiem, kas notiek cietumā, un process attiecībā uz pārkāpumiem, kas izdarīti militārā kontekstā un ko izskata komandējošais virsnieks, nebūtu jāuzskata par kriminālprocesu šīs direktīvas nolūkā.*
- (6.b) *Šī direktīva būtu jāīsteno, ņemot vērā Direktīvas 2012/13/ES par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā noteikumus, kas paredz, ka aizdomās turētas vai apsūdzētas personas nekavējoties saņem informāciju par tiesībām uz advokāta palīdzību un ka aizdomās turētas vai apsūdzētas personas, kas tiek aizturētas vai apcietinātas, nekavējoties saņem rakstveida paziņojumu par tiesībām, kurā vajadzētu būt iekļautai informācijai par tiesībām uz advokāta palīdzību.*
- (6.c) *Termins "advokāts" šajā direktīvā nozīmē jebkuru personu, kura saskaņā ar valsts tiesību aktiem, tostarp pēc akreditācijas, ko veikusi pilnvarota iestāde, ir kvalificēta un tiesīga sniegt juridiskas konsultācijas un palīdzību aizdomās turētām vai apsūdzētām personām.*

- (6.d) *Dažās dalībvalstīs sankciju noteikšana par salīdzinoši maznozīmīgiem pārkāpumiem, izņemot brīvības atņemšanu, var būt citas iestādes kompetencē, nevis tiesai ar jurisdikciju krimināllietās. Tā tas var būt, piemēram, saistībā ar ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumiem, kuri ir plaši izplatīti un kurus varētu konstatēt ceļu satiksmes kontroles rezultātā. Šādos gadījumos nebūtu samērīgi prasīt, ka kompetentajai iestādei būtu jānodrošina visas saskaņā ar šo direktīvu piešķirtās tiesības. Tādēļ, ja dalībvalsts tiesību aktos ir paredzēts, ka par maznozīmīgiem pārkāpumiem sankciju nosaka šāda iestāde, un ja pastāv tiesības pārsūdzēt vai iespēja kaut kā citādi lietu nodot tiesai ar jurisdikciju krimināllietās, šai direktīvai vajadzētu būt piemērojamai tikai procesam minētajā tiesā pēc šādas pārsūdzības vai lietas nodošanas.*
- (6.e) *Dažās dalībvalstīs maznozīmīgi pārkāpumi, jo īpaši maznozīmīgi ceļu satiksmes noteikumu pārkāpumi, maznozīmīgi pārkāpumi attiecībā uz vispārējiem municipāliem noteikumiem un maznozīmīgi sabiedriskās kārtības pārkāpumi, tiek uzskatīti par noziedzīgiem nodarījumiem. Nebūtu samērīgi prasīt, ka kompetentajām iestādēm attiecībā uz šādiem maznozīmīgiem pārkāpumiem būtu jānodrošina visas saskaņā ar šo direktīvu piešķirtās tiesības. Tādēļ, ja dalībvalsts tiesību akti attiecībā uz maznozīmīgiem pārkāpumiem nosaka, ka brīvības atņemšanu nevar noteikt kā sankciju, šai direktīvai vajadzētu būt piemērojamai tikai procesam tiesā ar jurisdikciju krimināllietās.*

- (6.f) *Šīs direktīvas darbības jomai attiecībā uz maznozīmīgiem pārkāpumiem nevajadzētu ietekmēt dalībvalstu pienākumus saskaņā ar ECTK, proti, nodrošināt tiesības uz taisnīgu tiesu, tostarp juridiskās palīdzības saņemšanu no advokāta.*
- (6.g) *Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka aizdomās turētām vai apsūdzētām personām ir tiesības uz advokāta palīdzību bez nepamatotas kavēšanās. Aizdomās turētām vai apsūdzētām personām jebkurā gadījumā vajadzētu būt piekļuvei advokātam, pirms attiecīgo personu noprātina policija vai citas tiesībsardzības iestādes un šādas nopratināšanas laikā, tad, kad izmeklēšanas vai citas kompetentās iestādes veic kādu izmeklēšanas vai citu pierādījumu vākšanas darbību, un bez nepamatotas kavēšanās no brīvības atņemšanas brīža. Aizdomās turētām vai apsūdzētām personām jebkurā gadījumā būtu jānodrošina advokāta palīdzība kriminālprocesa laikā tiesā, ja tās no šīm tiesībām nav atteikušās.*
- (6.h) *Šīs direktīvas nolūkā nopratināšana neietver sākotnēju nopratināšanu, ko policija vai citas tiesībsardzības iestādes veic kādā vai visos no šādiem nolūkiem: attiecīgās personas identifikācija; pārbaude, vai nav ieroču, vai citi līdzīgi drošības jautājumi; vai pārbaude, lai konstatētu, vai nevajadzētu sākt izmeklēšanu, piemēram, veicot pārbaudi uz ceļa vai regulārās izlases veida pārbaudēs/kontrolēs, kad aizdomās turētā vai apsūdzētā persona vēl nav identificēta.*

(6.i) *Ja persona, kas nav aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, piemēram, liecinieks, kļūst par aizdomās turētu vai apsūdzētu personu, tai vajadzētu būt aizsargātai pret liecināšanu pret sevi un tai ir tiesības klusēt, kā apstiprināts Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā. Tādēļ pienākas nepārprotami minēt tādu praktisku situāciju, kurā persona, kas nav aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, pratināšanas laikā, ko kriminālprocesā veic policija vai cita tiesībsargāšanas iestāde, kļūst par saistībā ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanu aizdomās turētu vai apsūdzētu personu. Ja šādas nopratināšanas laikā persona, kas nav aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, kļūst par aizdomās turētu vai apsūdzētu personu, jebkāda nopratināšana būtu nekavējoties jāaptur; tomēr nopratināšanu var turpināt, ja attiecīgo personu informē, ka tā ir aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, un ja tā spēj pilnībā īstenot saskaņā ar šo direktīvu paredzētās tiesības.*

I

(11) *Aizdomās turētām vai apsūdzētām personām vajadzētu būt tiesībām privāti tikties ar tās pārstāvošo advokātu, tostarp pirms nopratināšanas, ko veic policija vai citas tiesībsardzības vai tiesu iestādes. Dalībvalstis var veikt praktiskus pasākumus attiecībā uz aizdomās turētas vai apsūdzētas personas un tās advokāta tikšanos ilgumu un biežumu, ņemot vērā katra procesa apstākļus, jo īpaši ▯ lietas sarežģītību un piemērojamos procesuālos soļus. Dalībvalstis var arī veikt praktiskus pasākumus, lai panāktu drošumu un drošību, jo īpaši advokātam un aizdomās turētai vai apsūdzētai personai, vietā, kur notiek advokāta un aizdomās turētas vai apsūdzētas personas tikšanās. Visiem šiem pasākumiem nevajadzētu skart aizdomās turētas vai apsūdzētas personas tiesību tikties ar savu advokātu efektīvu īstenošanu un būtību.*

(11.a) *Aizdomās turētām vai apsūdzētām personām vajadzētu būt tiesībām sazināties ar advokātu, kas tās pārstāv. Šāda saziņa var notikt jebkurā stadijā, tostarp pirms vispār tiek īstenotas tiesības tikties ar advokātu. Dalībvalstis var veikt praktiskus pasākumus attiecībā uz ilgumu, biežumu un līdzekļiem saziņai starp aizdomās turētu vai apsūdzētu personu un tās advokātu, tostarp attiecībā uz videokonferenču un citas saziņas tehnoloģijas izmantošanu, lai šāda saziņa varētu notikt, ar noteikumu, ka šādi pasākumi neskar aizdomās turētas vai apsūdzētas personas tiesību sazināties ar savu advokātu efektīvu īstenošanu un būtību.*

- (11.b) Attiecībā uz dažiem maznozīmīgiem pārkāpumiem šai direktīvai nevajadzētu liegt dalībvalstīm iekārtot, ka aizdomās turētas vai apsūdzētas personas tiesības uz juridisko palīdzību īsteno pa telefonu. Tomēr šādai minēto tiesību ierobežošanai vajadzētu būt tikai gadījumos, kad attiecīgo personu nepratinās policija vai citas tiesībsardzības iestādes.*
- (11.c) Dalībvalstīm vajadzētu nodrošināt, ka aizdomās turētām vai apsūdzētām personām ir tiesības uz to, ka viņu advokāts ir klāt un efektīvi piedalās, kad tās nopratina izmeklēšanas iestādes, kā arī tiesas sēžu laikā. Šādai līdzdalībai vajadzētu būt saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajām procedūrām, kas varētu regulēt advokāta līdzdalību aizdomās turētās vai apsūdzētās personas nopratināšanas laikā, ko veic izmeklēšanas iestādes, kā arī tiesas sēžu laikā, ar nosacījumu, ka minētie noteikumi neskar attiecīgo tiesību efektīvu īstenošanu un būtību. Aizdomās turētās vai apsūdzētās personas nopratināšanas laikā, ko veic izmeklēšanas iestādes, vai tiesas sēdē advokāts saskaņā ar šādiem noteikumiem var inter alia uzdot jautājumus, lūgt skaidrojumus un nākt klajā ar paziņojumiem, kas būtu jāprotokolē saskaņā ar valsts tiesību aktiem.*

- (11.d) *Aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai ir tiesības uz advokāta klātbūtni vismaz šādās izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas darbībās, ja tās ir paredzētas attiecīgās valsts tiesību aktos un ja aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai ir tajās jā piedalās vai ir ļauts tajās piedalīties: uzrādīšanā atpazīšanai, kurā aizdomās turētā vai apsūdzētā persona figurē starp citām personām, lai cietušais vai liecinieks to varētu identificēt; konfrontācijā, kurā aizdomās turēto vai apsūdzēto personu konfrontē ar vienu vai vairākiem lieciniekiem vai cietušajiem, ja starp viņiem ir pretrunas par svarīgiem faktiem vai jautājumiem; noziedzīgā nodarījuma vietas eksperimentālā rekonstrukcijā, kurā ir klāt aizdomās turētā vai apsūdzētā persona un tiek rekonstruēti noziedzīgā nodarījuma apstākļi, lai labāk saprastu veidu un apstākļus, kādos noziedzīgais nodarījums tika izdarīts, un lai aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai varētu uzdot konkrētus jautājumus. Dalībvalstis var veikt praktiskus pasākumus attiecībā uz advokāta klātbūtni izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas darbībās, ar noteikumu, ka šādi pasākumi neskar attiecīgo tiesību efektīvu īstenošanu un būtību. Ja izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas darbībā piedalās advokāts, tas būtu jāprotokolē saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos paredzēto protokolēšanas procedūru.*
- (11.e) *Dalībvalstis būtu jā mudina darīt pieejamu vispārēju informāciju, piemēram, tīmekļa vietnē vai ar bukletu, kas pieejams policijas iecirkņos, lai aizdomās turētām vai apsūdzētām personām palīdzētu atrast advokātu. Tomēr dalībvalstīm nebūtu aktīvi jātiecas panākt, lai aizdomās turētai vai apsūdzētai personai, kurai nav atņemta brīvība, būtu advokāta palīdzība, ja attiecīgā persona pati nav rīkojusies, lai saņemtu advokāta palīdzību. Šādai aizdomās turētai vai apsūdzētai personai vajadzētu spēt brīvi sazināties vai konsultēties ar advokātu vai saņemt šā advokāta palīdzību.*

- (11.f) Gadījumos, kad aizdomās turētai vai apsūdzētai personai tiek atņemta brīvība, dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka attiecīgajai personai ir iespējams efektīvi īstenot tiesības uz advokāta palīdzību, tostarp nodrošinot advokāta palīdzību, ja attiecīgajai personai tāda nav, ja vien tā no šīm tiesībām nav atteikusies. Šādi pasākumi varētu inter alia paredzēt, ka kompetentās iestādes advokāta palīdzību nodrošina, izmantojot pieejamo advokātu sarakstu, no kura aizdomās turētā vai apsūdzētā persona varētu izvēlēties. Attiecīgā gadījumā šādi pasākumi varētu ietvert tos, kas attiecas uz juridisko palīdzību.*
- (11.g) Pirmstiesas apcietinājuma un apcietinājuma apstākļiem vajadzētu pilnībā atbilst standartiem, kas noteikti ECTK, Hartā un Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Tiesas judikatūrā. Sniedzot šajā direktīvā paredzēto palīdzību aizdomās turētai vai apsūdzētai personai, kura ir apcietināta, attiecīgajam advokātam vajadzētu būt iespējai kompetentajām iestādēm uzdot jautājumus par apstākļiem, kādos šī persona tiek turēta apcietinājumā.*

- (11.h) Gadījumos, kad aizdomās turētā vai apsūdzētā persona atrodas ģeogrāfiski attālā vietā, piemēram, aizjūras teritorijās vai vietā, kur dalībvalsts veic militāras operācijas vai tajās piedalās ārpus attiecīgās dalībvalsts, dalībvalstīm ir atļauts uz laiku atkāpties no aizdomās turētās vai apsūdzētās personas tiesībām pēc brīvības atņemšanas bez nepamatotas kavēšanās saņemt advokāta palīdzību. Kamēr šāda iemesla dēļ piemēro pagaidu atkāpi, kompetentajām iestādēm nav atļauts attiecīgo personu noprotināt vai veikt jebkādas citas izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas darbības, kas paredzētas šajā direktīvā. Ja aizdomās turētās vai apsūdzētās personas ģeogrāfiski attālās atrašanās vietas dēļ nav iespējams tūlīt piekļūt advokātam, dalībvalstīm būtu jānodrošina saziņa pa telefonu vai ar videokonferences palīdzību, ja vien tas nav pilnīgi neiespējami.*
- (11.i) Dalībvalstīm vajadzētu būt atļautam uz laiku atkāpties no tiesībām uz advokāta palīdzību pirmstiesas stadijā, kad neatliekamajos gadījumos ir nepieciešams novērst smagas negatīvas sekas kādas personas dzīvībai, brīvībai vai fiziskajai neaizskaramībai. Kamēr šāda iemesla dēļ piemēro pagaidu atkāpi, kompetentās iestādes drīkst aizdomās turēto vai apsūdzēto personu noprotināt bez advokāta klātbūtnes, ar nosacījumu, ka aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir informēta par tās tiesībām klusēt un var šīs tiesības īstenot un ka noprotināšana neaizskar tiesības uz aizstāvību, tostarp tiesības neliecināt pret sevi. Noprotināšanu var veikt tikai un vienīgi tādēļ un tādā apmērā, kāds nepieciešams, lai iegūtu informāciju, kas ir būtiska smagu negatīvu seku novēršanai kādas personas dzīvībai, brīvībai vai fiziskajai neaizskaramībai. Šīs atkāpes ļaunprātīga izmantošana principā nelabojami aizskartu tiesības uz aizstāvību.*

(11.j) Dalībvalstīm vajadzētu arī būt atļautam uz laiku atkāpties no tiesībām uz advokāta palīdzību pirmstiesas stadijā, ja ir absolūti nepieciešama izmeklēšanas iestāžu tūlītēja rīcība, lai nepieļautu ievērojamu apdraudējumu kriminālprocesam, jo īpaši lai nepieļautu būtisku pierādījumu iznīcināšanu vai pārveidošanu vai lai nepieļautu liecinieku ietekmēšanu. Kamēr šāda iemesla dēļ piemēro pagaidu atkāpi, kompetentās iestādes drīkst aizdomās turēto vai apsūdzēto personu nopratināt bez advokāta klātbūtnes, ar nosacījumu, ka aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir informēta par tās tiesībām klusēt un var šīs tiesības īstenot un ka nopratināšana neaizskar tiesības uz aizstāvību, tostarp tiesības neliecināt pret sevi. Nopratināšanu var veikt tikai un vienīgi tādēļ un tādā apmērā, kāds nepieciešams, lai iegūtu informāciju, kas ir būtiska ievērojama apdraudējuma nepieļaušanai kriminālprocesam. Šīs atkāpes ļaunprātīga izmantošana principā nelabojami aizskartu tiesības uz aizstāvību.

(11.k) Aizdomās turētās vai apsūdzētās personas un tās advokāta saziņas konfidencialitāte ir svarīga, lai nodrošinātu, ka var efektīvi īstenot tiesības uz aizstāvību, un ir būtiska sastāvdaļa tiesībām uz taisnīgu tiesu. Tādēļ dalībvalstīm vajadzētu respektēt advokāta un aizdomās turētās vai apsūdzētās personas tikšanos un citu saziņas formu konfidencialitāti, īstenojot šajā direktīvā paredzētās tiesības uz advokāta palīdzību, bez jebkādam atkāpēm. Šī direktīva neskar procedūras, kas attiecas uz situācijām, kad pastāv objektīvi faktiskie apstākļi, kuru dēļ par advokātu ir aizdomas, ka tas kopā ar aizdomās turēto vai apsūdzēto personu ir iesaistīts noziedzīgā nodarījumā. Advokāta noziedzīgu darbību nevajadzētu uzskatīt par likumīgu palīdzību aizdomās turētām vai apsūdzētām personām šīs direktīvas sakarā. Pienākums ievērot konfidencialitāti nozīmē ne vien to, ka dalībvalstīm būtu jāatturas no šādas saziņas traucēšanas vai piekļūšanas tai, bet arī to, ka tad, kad aizdomās turētai vai apsūdzētai personai ir atņemta brīvība vai tā ir kā citādi nonākusi vietā, kas ir valsts kontrolē, dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai saziņai paredzētie pasākumi uzturētu un aizsargātu konfidencialitāti. Tas neskar mehānismus, kas ieslodzījuma vietās ieviesti, lai nepieļautu neatļautu priekšmetu nosūtīšanu ieslodzītājiem, piemēram, sarakstes pārbaudi, ciktāl šādi mehānismi kompetentajām iestādēm nedod iespēju lasīt saziņu starp aizdomās turēto vai apsūdzēto personu un tās advokātu. Šī direktīva neskar arī valstu tiesību aktos paredzētās procedūras, pēc kurām sarakstes nosūtīšanu var atteikt, ja sūfītājs nepiekrīt, ka saraksti vispirms iesniedz kompetentajai tiesai.

- (11.1) *Šai direktīvai nevajadzētu skart konfidencialitātes pārkāpumus, kas ir saistīti ar likumīgu novērošanas operāciju, ko veic kompetentās iestādes. Šai direktīvai nevajadzētu arī skart darbu, ko veic, piemēram, valstu izlūkošanas dienestī, lai saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 2. punktu aizsargātu valsts drošību, vai kas ietilpst Līguma par Eiropas Savienības darbību 72. panta darbības jomā, kurā paredzēts, ka V sadaļa par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu neiespaido to dalībvalstu pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu.*
- (12) *Aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kam ir atņemta brīvība, vajadzētu būt tiesībām uz to, ka par brīvības atņemšanu bez nepamatotas kavēšanās informē vismaz vienu to izraudzītu personu, piemēram, ģimenes locekli vai darba devēju, tomēr tam nevajadzētu skart nedz pret attiecīgo personu ierosinātā kriminālprocesa pienācīgu norisi, nedz jebkādu citu kriminālprocesa. Dalībvalstis var veikt praktiskus pasākumus attiecībā uz šo tiesību piemērošanu, ar noteikumu, ka šādi pasākumi neskar šo tiesību efektīvu īstenošanu un būtību. Tomēr ierobežotos ārkārtas apstākļos vajadzētu būt iespējai uz laiku atkāpties no šo tiesību piemērošanas, ja, ņemot vērā lietas konkrētos apstākļus, to var pamatot ar kādu pārliecinošu iemeslu, kā izklāstīts šajā direktīvā. Kad kompetentās iestādes paredz izmantot šādu pagaidu atkāpi attiecībā uz konkrētu trešo personu, tām būtu vispirms jāapsver, vai par brīvības atņemšanu apsūdzētai vai aizdomās turētai personai nevarētu informēt kādu citu trešo personu, ko tā izraudzījusi.*

(13) Aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, *kamēr tām ir atņemta brīvība, vajadzētu būt tiesībām bez nepamatotas kavēšanās sazināties vismaz ar vienu to izraudzītu trešo personu, piemēram, radnieku. Dalībvalstis var ierobežot vai atlikt šo tiesību īstenošanu imperatīvu prasību vai samērīgu operatīvu prasību dēļ. Šīs prasības var būt, piemēram, nepieciešamība novērst smagas negatīvas sekas kādas personas dzīvībai, brīvībai vai fiziskajai neaizskaramībai, nepieciešamība nepieļaut kaitējumu kriminālprocesam, nepieciešamība nepieļaut noziedzīgu nodarījumu, nepieciešamība sagaidīt tiesas sēdi un nepieciešamība aizsargāt noziegumā cietušos. Kad kompetentās iestādes paredz ierobežot vai atlikt saziņas tiesību īstenošanu attiecībā uz konkrētu trešo personu, tām būtu vispirms jāapsver, vai aizdomās turētā vai apsūdzētā persona nevarētu sazināties ar kādu citu tās izraudzītu trešo personu. Dalībvalstis var veikt praktiskus pasākumus attiecībā uz laiku, līdzekļiem, ilgumu un biežumu saziņai ar trešām personām, ņemot vērā nepieciešamību uzturēt pienācīgu kārtību, drošumu un drošību vietā, kurā personai piemēro brīvības atņemšanu.*

(13.a) *Aizdomās turētu vai apsūdzētu personu, kam ir atņemta brīvība, tiesības uz konsulāro palīdzību ir ietvertas 1963. gada Vīnes konvencijas par konsulārajiem sakariem 36. pantā, kas valstīm piešķir tiesības piekļūt saviem valstspiederīgajiem. Ar šo direktīvu atbilstošas tiesības tiek piešķirtas aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kam ir atņemta brīvība, atkarībā no to vēlmēm. Konsulāro aizsardzību var īstenot diplomātiskās iestādes, kad tās rīkojas kā konsulārās iestādes.*

- (13.b) *Dalībvalstīm savos tiesību aktos būtu skaidri jāizklāsta pamati un kritēriji jebkādam pagaidu atkāpēm no tiesībām, kas piešķirtas saskaņā ar šo direktīvu, un tām būtu šīs atkāpes jāizmanto ierobežotā veidā. Jebkādam saskaņā ar šo direktīvu atļautām pagaidu atkāpēm vajadzētu būt samērīgām, stingri ierobežotām laikā un tādām, kuru pamatā nav tikai un vienīgi iespējamā noziedzīgā nodarījuma veids vai smagums un kas neskar procesa vispārējo taisnīgumu. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai tad, kad pagaidu atkāpi saskaņā ar šo direktīvu ir atļāvusi tiesu iestāde, kas nav tiesnesis vai tiesa, lēmumu par pagaidu atkāpes atļaušanu var izvērtēt tiesa, vismaz tiesas procesa stadijā.*
- (13.c) *Neskarot valstu tiesību aktus, kuros noteikta advokāta obligāta klātbūtne vai palīdzība, aizdomās turētai vai apsūdzētai personai būtu jāļauj atteikties no saskaņā ar šo direktīvu piešķirtām tiesībām, ja vien tai vienkāršā un saprotamā valodā mutiski vai rakstiski ir sniegta skaidra un pietiekama informācija par attiecīgo tiesību saturu un iespējamām sekām, ja no tām atsakās. Sniedzot šo informāciju, būtu jāņem vērā attiecīgās personas konkrētie apstākļi, tostarp personas vecums un tās garīgais un fiziskais stāvoklis.*

- (13.d) Atteikšanās no tiesībām un apstākļi, kuros tā pausta, būtu jāfiksē, izmantojot attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos paredzēto protokolēšanas procedūru. Tam nevajadzētu radīt nekādus papildu pienākumus, kas dalībvalstīm liktu ieviest jaunus mehānismus, nedz arī papildu administratīvo slogu.*
- (13.e) Aizdomās turētai vai apsūdzētai personai vajadzētu būt iespējai jebkurā kriminālprocesa brīdī atsaukt atteikšanos no tiesībām, un attiecīgajai personai vajadzētu būt informētai par šo iespēju. Atteikšanās atsaukumam būtu jāstājas spēkā no brīža, kad izdarīts atsaukums. Tādējādi nebūtu vajadzīgs atkal veikt nopratināšanu un jebkādas procesuālas darbības, kas ir veiktas laikposmā, kad bija spēkā atteikšanās no attiecīgajām tiesībām.*

I

- (21) Personai, par kuru izdots Eiropas apcietināšanas orderis, vajadzētu būt tiesībām uz advokāta palīdzību izpildes dalībvalstī, lai tā varētu efektīvi īstenot savas tiesības saskaņā ar Padomes Pamatlēmumu 2002/584/TI (2002. gada 13. jūnijs) par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm ¹. Ja advokāts piedalās pieprasītās personas uzklaušanās, ko veic izpildes tiesu iestāde, viņš saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajām procedūrām var inter alia uzdot jautājumus, lūgt skaidrojumus un nākt klajā ar paziņojumiem. Piedalīšanās fakts būtu jāprotokolē saskaņā ar valstu tiesību aktiem.
- (21.a) *Pieprasītajām personām vajadzētu būt tiesībām privāti tikties ar advokātu, kurš tās pārstāv izpildes valstī. Dalībvalstis var veikt praktiskus pasākumus attiecībā uz šādu tikšanos ilgumu un biežumu, ņemot vērā lietas konkrētos apstākļus. Dalībvalstis var arī veikt praktiskus pasākumus, lai panāktu drošumu un drošību, jo īpaši advokātam un pieprasītajai personai, vietā, kur notiek advokāta un pieprasītās personas tikšanās. Visiem šiem pasākumiem nevajadzētu skart pieprasītās personas tiesību tikties ar savu advokātu efektīvu īstenošanu un būtību.*

---

¹ *OV L 190, 18.7.2002., 1. lpp.*

- (21.b) Pieprasītajām personām vajadzētu būt tiesībām sazināties ar advokātu, kurš tās pārstāv izpildes dalībvalstī. Šāda saziņa var notikt jebkurā stadijā, tostarp pirms vispār tiek īstenotas tiesības tikties ar advokātu. Dalībvalstis var veikt praktiskus pasākumus attiecībā uz ilgumu, biežumu un līdzekļiem saziņai starp pieprasīto personu un tās advokātu, tostarp attiecībā uz videokonferenču un citas saziņas tehnoloģijas izmantošanu, lai šāda saziņa varētu notikt, ar noteikumu, ka šādi pasākumi neskar pieprasītās personas tiesību sazināties ar savu advokātu efektīvu īstenošanu un būtību.*
- (21.c) Izpildes dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka pieprasītajai personai ir iespējams efektīvi īstenot tiesības uz advokāta palīdzību izpildes dalībvalstī, tostarp nodrošinot advokāta palīdzību, ja attiecīgajai personai tāda nav, ja vien tā no šīm tiesībām nav atteikusies. Šādi pasākumi, tostarp attiecīgā gadījumā par juridisko palīdzību, būtu jāreglamentē valsts tiesību aktiem. Tie varētu inter alia paredzēt, ka kompetentās iestādes advokāta palīdzību nodrošina, izmantojot pieejamo advokātu sarakstu, no kura pieprasītā persona varētu izvēlēties.*

- (21.d) *Bez nepamatotas kavēšanās pēc tam, kad tā informēta, ka pieprasītā persona vēlas iecelt advokātu izsniegšanas dalībvalstī, minētās dalībvalsts kompetentā iestāde pieprasītajai personai sniedz informāciju, lai tai tajā atvieglotu advokāta iecelšanu. Šāda informācija varētu ietvert, piemēram, tābrīža sarakstu ar advokātiem vai vārdu dežurējošam advokātam izsniegšanas valstī, kas var sniegt informāciju un konsultācijas Eiropas apcietināšanas ordera lietās. Dalībvalstis varētu prasīt, lai šādu sarakstu sastāda attiecīgā advokatūra.*
- (21.e) *Dalībvalstu sadarbībai krimināllietās ļoti nozīmīga ir nodošanas procedūra. Šādai sadarbībai ir būtiski ievērot Padomes Pamatlēmumā 2002/584/TI paredzētos termiņus. Tādēļ, lai gan pieprasītajām personām vajadzētu spēt Eiropas apcietināšanas ordera izpildes procesā pilnībā īstenot savas tiesības saskaņā ar šo direktīvu, būtu jāievēro minētie termiņi.*

I

- (24) Tā kā pašlaik nav neviena *Savienības* leģislatīva *akta* par juridisko palīdzību, dalībvalstīm būtu jāņem vērā *savi tiesību akti attiecībā uz* juridisko palīdzību, kuriem būtu jāatbilst Hartai, ECTK un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai.
- (25) *Saskaņā ar* Savienības tiesību efektivitātes principu dalībvalstīm būtu jāievieš atbilstoši *un* efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, lai aizsargātu tiesības, kas personām piešķirtas ar šo direktīvu.

■

- (27) *Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka, izvērtējot izteikumus, ko izdarījusi aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, vai pierādījumus, kas iegūti, pārkāpjot tās tiesības uz advokātu, vai gadījumos, kad saskaņā ar šo direktīvu tikusi atļauta atkāpe no šīm tiesībām, būtu jāievēro tiesības uz aizstāvību un procesa taisnīgums; šajā sakarā būtu jāievēro* Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra, kura noteikusi, ka tiesībām uz aizstāvību principā tiks nodarīts nelabojams aizskārums, ja notiesāšanai izmantos vainu apliecinājošus izteikumus, kas policijas veiktās nopratināšanas laikā izdarīti bez piekļuves advokātam. Tam nevajadzētu skart izteikumu izmantošanu citiem nolūkiem, kas atļauti saskaņā ar valsts tiesību aktiem, piemēram, ja nepieciešams veikt steidzamas izmeklēšanas darbības, lai novērstu citu pārkāpumu izdarīšanu vai smagas negatīvas sekas jebkādai personai vai attiecībā uz steidzamu nepieciešamību nepieļaut ievērojamu apdraudējumu kriminālprocesam, ja piekļuve advokātam vai izmeklēšanas aizkavēšana radītu nelabojamu kaitējumu notiekošajai izmeklēšanai par smagu noziegumu. Turklāt tam nevajadzētu skart valstu noteikumus vai sistēmas attiecībā uz pierādījumu pieņemamību un nevajadzētu liegt dalībvalstīm uzturēt sistēmu, kurā tiesā vai tiesnesim var iesniegt visus esošos pierādījumus, tā ka nenotiek nekāda atsevišķa vai iepriekšēja šādu pierādījumu pieņemamības izvērtēšana.

(27.a) *Taisnīgas tiesas spriešanas pamatā ir pienākums rūpīgi izturēties pret aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kas ir potenciāli sliktākā situācijā. Tāpēc kriminālvajāšanas, tiesībsardzības un tiesu iestādēm būtu jāsekmē, lai šādas personas varētu efektīvi īstenot šajā direktīvā paredzētās tiesības, piemēram, ņemot vērā jebkādu potenciālu neaizsargātību, kas ietekmē to spēju īstenot tiesības uz advokāta palīdzību un uz to, ka pēc brīvības atņemšanas informē trešo personu, un veicot atbilstošus pasākumus, lai garantētu šo tiesību īstenošanu.*

█

(29) Šajā direktīvā tiek ievērotas pamattiesības un pamatprincipi, kas atzīti Hartā █, tostarp spīdzināšanas un necilvēcīgas un pazemojošas izturēšanās aizliegums, tiesības uz brīvību un drošību, privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība, tiesības uz personas neaizskaramību, bērnu tiesības, personu ar invaliditāti integrācija, tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību. Šī direktīva jāīsteno, ievērojot minētās tiesības un principus.

(29.a) *Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šīs direktīvas noteikumi tad, kad tie atbilst ECTK garantētajām tiesībām, tiek īstenoti saskaņā ar ECTK noteikumiem, kā tie iztulkoti Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā.*

(29.b) *Šī direktīva nosaka minimālos noteikumus. Dalībvalstis var paplašināt šajā direktīvā noteiktās tiesības, lai sniegtu augstāku aizsardzības līmeni. Šāds augstāks aizsardzības līmenis nedrīkst būt šķērslis tiesas spriedumu savstarpējai atzīšanai, kuras veicināšanai paredzēti šie minimālie noteikumi. Aizsardzības līmenim nekad nevajadzētu būt zemākam par standartiem, kas noteikti Hartā un ECTK, kā tie interpretēti Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā.*

- (30) Šī direktīva veicina **bērnu** tiesības, un tajā ir ņemtas vērā Eiropas Padomes pamatnostādnes par bērniem piemērotu justīciju, jo īpaši to, kas tajās teikts par **bērniem sniedzamu** informāciju un konsultācijām. Ar šo direktīvu nodrošina, ka **aizdomās turētām un apsūdzētām personām, tostarp bērniem, būtu jāsniedz atbilstoša informācija**, lai tie varētu saprast sekas, **ko rada atteikšanās no šajā direktīvā paredzētām tiesībām, un ka atteikšanās būtu jāpauž brīvprātīgi un nepārprotami. Persona, kam ir vecāku atbildība par** aizdomās turētu vai apsūdzētu bērnu, būtu ■ pēc iespējas drīzāk jāinformē par **brīvības atņemšanu bērnam un tās iemesliem. Ja šādas informācijas sniegšana personai, kam ir vecāku atbildība par bērnu, ir pretrunā** bērna interesēm, **tās vietā būtu jāinformē cits piemērots pieaugušais, piemēram, radnieks. Tam nevajadzētu skart valsts tiesību aktu noteikumus, kuros prasīts, ka par brīvības atņemšanu bērnam būtu jāinformē kādas konkrētas iestādes, institūcijas vai indivīdi, jo īpaši tie, kas ir atbildīgi par bērnu aizsardzību vai labklājību. Dalībvalstīm būtu jāatturas ierobežot vai atlikt tiesību sazināties ar trešo personu īstenošanu attiecībā uz aizdomās turētiem vai apsūdzētiem bērniem, kam ir atņemta brīvība, izņemot pavisam ārkārtējos apstākļos. Ja piemēro atlikšanu, bērnu tomēr nevajadzētu turēt bez jebkādam saziņas iespējām, bet būtu jāļauj tam sazināties, piemēram, ar iestādi vai indivīdu, kas ir atbildīgi par bērnu aizsardzību vai labklājību.**

(30.a) *Saskaņā ar dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko paziņojumu par skaidrojošiem dokumentiem dalībvalstis ir apņēmušās pamatotos gadījumos paziņojumam par saviem transponēšanas pasākumiem pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros ir paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un attiecīgajām daļām valsts transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota.*

■

(32) Ņemot vērā to, ka *šīs direktīvas mērķus – proti, noteikt kopējus minimālos noteikumus par tiesībām uz advokāta palīdzību un tiesībām uz to, ka par brīvības atņemšanu informē trešo personu, – nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs un ka pasākuma mēroga dēļ minētos mērķus var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība* var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā *noteikto* subsidiaritātes principu. Saskaņā ar *minētajā* pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi *minēto mērķu* sasniegšanai.

- (33) *Neskarot* 4. pantu Protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Apvienotā Karaliste un Īrija nepiedalīsies šīs direktīvas pieņemšanā, un šī direktīva tām nebūs saistoša un nebūs jāpiemēro.
- (34) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalīsies šīs direktīvas pieņemšanā, un tādēļ tā nav tai saistoša un nav jāpiemēro,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. NODAĻA

Mērķis un darbības joma

1. pants

Mērķis

Šī direktīva paredz *minimālos* noteikumus par aizdomās turētu un apsūdzētu personu kriminālprocesā un personu, par kurām ir uzsākts process saskaņā ar Padomes Pamatlēmumu 2002/584/TI ¹ ("*Eiropas apcietināšanas ordera process*"), tiesībām uz advokāta palīdzību un uz to, *ka par brīvības atņemšanu informē* trešo personu.

2. pants

Darbības joma

1. Šo direktīvu piemēro *aizdomās turētām vai apsūdzētām personām kriminālprocesā* no brīža, kad dalībvalsts kompetentās iestādes ar oficiālu paziņojumu vai citādi ir personai *darījušas* zināmu, ka tā tiek turēta aizdomās vai ir apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, *un neatkarīgi no tā, vai tai ir vai nav atņemta brīvība. To piemēro* līdz procesa noslēgumam, ar ko saprot jautājuma galīgu izšķiršanu par to, vai aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, tostarp, attiecīgos gadījumos, notiesāšanu un pārsūdzībā pieņemto lēmumu.

---

¹ *OV L 190, 18.7.2002., 1. lpp.*

2. Šo direktīvu *saskaņā ar 11. pantu* piemēro personām, uz kurām attiecas *Eiropas apcietināšanas ordera* process ■ , no brīža, kad tās ir apcietinātas izpildes dalībvalstī.
- 2.a Šo direktīvu *saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā 1. punktā minētie* piemēro arī personām, kas nav aizdomās turētas vai apsūdzētas personas, kuras policijas vai citas tiesībsargāšanas iestādes veiktas nopratināšanas laikā kļūst par aizdomās turētām vai apsūdzētām personām.
- 2.b Neskarot tiesības uz taisnīgu tiesu, attiecībā uz maznozīmīgiem pārkāpumiem
- a) ja dalībvalsts tiesību aktos ir paredzēts, ka sankciju nosaka iestāde, kas nav tiesa ar jurisdikciju krimināllietās, un ja šādas sankcijas noteikšanu var pārsūdzēt vai nodot šādai tiesai; vai
- b) ja brīvības atņemšanu nevar noteikt kā sankciju,

šo direktīvu piemēro tikai procesā tiesā ar jurisdikciju krimināllietās.

Tomēr jebkurā gadījumā šo direktīvu pilnībā piemēro tad, ja aizdomās turētai vai apsūdzētai personai ir atņemta brīvība, neatkarīgi no kriminālprocesa stadijas.

2. NODAĻA

Tiesības uz advokāta palīdzību

3. pants

Tiesības uz advokāta palīdzību kriminālprocesā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētām vai apsūdzētām personām ***ir tiesības uz advokāta palīdzību tādā laikā un veidā, lai attiecīgā persona varētu praktiski un efektīvi īstenot savas tiesības uz aizstāvību.***

2. ***Aizdomās turēta vai apsūdzēta persona var saņemt advokāta palīdzību bez nepamatotas kavēšanās. Jebkurā gadījumā aizdomās turēta vai apsūdzēta persona var saņemt advokāta palīdzību no brīža, kas minēts turpmāk, atkarībā no tā, kurš no tiem ir agrāk:***
  - a) *pirms to nopratina policija vai citas tiesībsardzības vai tiesu iestādes;*

  - b) *kad izmeklēšanas vai citas kompetentās iestādes veic izmeklēšanas vai citu pierādījumu vākšanas darbību saskaņā ar 3. punkta c) apakšpunktu;*

  - c) *bez nepamatotas kavēšanās no brīvības atņemšanas brīža;*

- d) pietiekami savlaicīgi pirms aizdomās turētā vai apsūdzētā persona, kas ir izsaukta ierasties tiesā ar jurisdikciju krimināllietās, stājas šīs tiesas priekšā.*

2.a Tiesības uz advokāta palīdzību ietver to, ka:

- a) dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētai vai apsūdzētai personai ir tiesības privāti tikties un sazināties ar advokātu, kas to pārstāv, tostarp pirms policijas vai citu tiesībsardzības vai tiesu iestāžu veiktas nopratināšanas;*
- b) dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētai vai apsūdzētai personai ir tiesības uz advokāta klātbūtni un efektīvu līdzdalību, kad to nopratina. Šādai līdzdalībai jāatbilst valstu tiesību aktos paredzētajām procedūrām ar noteikumu, ka šīs procedūras neskar attiecīgo tiesību efektīvu īstenošanu un būtību. Ja advokāts piedalās nopratināšanā, to protokolē saskaņā ar valstu tiesību aktiem;*

c) *dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai kā minimums ir tiesības uz sava advokāta klātbūtni šādās izmeklēšanas vai citās pierādījumu vākšanas darbībās, ja šādas darbības ir paredzētas attiecīgās valsts tiesību aktos un ja aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai ir jā piedalās vai ir ļauts piedalīties attiecīgajā darbībā:*

i) *uzrādīšana atpazīšanai;*

ii) *konfrontācija;*

iii) *noziedzīga nodarījuma vietas eksperimentāla rekonstrukcija.*

2.b *Dalībvalstis cenšas darīt pieejamu vispārēju informāciju, lai aizdomās turētām vai apsūdzētām personām palīdzētu atrast advokātu.*

Neatkarīgi no valstu tiesību aktu noteikumiem par advokāta obligātu klātbūtni dalībvalstis veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kam ir atņemta brīvība, ir iespējams efektīvi īstenot tiesības uz advokāta palīdzību, ja vien tās no šīm tiesībām nav atteikušās saskaņā ar 9. pantu.

2.c Ārkārtas apstākļos un tikai pirmstiesas stadijā dalībvalstis var uz laiku atkāpties no 2. punkta c) apakšpunkta piemērošanas, ja aizdomās turētās vai apsūdzētās personas ģeogrāfiski attālās atrašanās vietas dēļ nav iespējams pēc brīvības atņemšanas bez nepamatotas kavēšanās nodrošināt tiesības uz advokāta palīdzību.

2.d Ārkārtas apstākļos un tikai pirmstiesas stadijā dalībvalstis var uz laiku atkāpties no 3. punktā paredzēto tiesību piemērošanas, ja un ciktāl, ņemot vērā lietas konkrētos apstākļus, to pamato viens vai vairāki no šādiem pārliecinošiem iemesliem:

- a) steidzama nepieciešamība novērst smagas negatīvas sekas kādas personas dzīvībai, brīvībai vai fiziskajai neaizskaramībai;*
- b) ir absolūti nepieciešama izmeklēšanas iestāžu tūlītēja rīcība, lai nepieļautu ievērojamu apdraudējumu kriminālprocesam.*

4. pants

Konfidencialitāte

Dalībvalstis ievēro aizdomās turētās vai apsūdzētās personas un tās advokāta saziņas konfidencialitāti, īstenojot šajā direktīvā paredzētās tiesības uz advokāta palīdzību. Tas ietver tikšanās, saraksti, telefonsarunas un citas saziņas formas, kas atļautas valsts tiesību aktos.

3. NODAĻA

Trešās personas informēšana par brīvības atņemšanu un saziņa ar trešām personām un konsulārajām iestādēm

5. pants

Tiesības uz to, ka par brīvības atņemšanu informē trešo personu

1. Dalībvalstis nodrošina, ka *aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kam ir atņemta brīvība, ir tiesības uz to, ka, ja tās to vēlas, par brīvības atņemšanu bez nepamatotas kavēšanās informē vismaz vienu to izraudzītu personu, piemēram, radnieku vai darba devēju.*

2. ***Ja apsūdzētā vai aizdomās turētā persona ir bērns, dalībvalstis nodrošina, ka par brīvības atņemšanu un tās iemesliem pēc iespējas drīzāk tiek informēta persona, kam ir vecāku atbildība par šo bērnu, ja vien tas nebūtu pretrunā bērna interesēm – šādā gadījumā tiek informēts cits piemērots pieaugušais. Šajā punktā par bērnu uzskata personu līdz 18 gadu vecumam.***
- 2.a ***Dalībvalstis var uz laiku atkāpties no 1. un 2. punktā minēto tiesību piemērošanas, ja, ņemot vērā lietas konkrētos apstākļus, to pamato kāds no šādiem pārliecinošiem iemesliem:***
- a) ***steidzama nepieciešamība novērst smagas negatīvas sekas kādas personas dzīvībai, brīvībai vai fiziskajai neaizskaramībai;***
  - b) ***steidzama nepieciešamība nepieļaut situāciju, kurā būtu ievērojams apdraudējums kriminālprocesam.***

2.b *Kad dalībvalstis uz laiku atkāpjas no 2. punktā minēto tiesību piemērošanas, tās nodrošina, ka par brīvības atņemšanu bērnam bez nepamatotas kavēšanās tiek informēta iestāde, kas ir atbildīga par bērnu aizsardzību vai labklājību.*

5.a pants

Tiesības, kamēr atņemta brīvība, sazināties ar trešām personām

- 1.** *Dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kam ir atņemta brīvība, ir tiesības bez nepamatotas kavēšanās sazināties vismaz ar vienu to izraudzītu trešo personu, piemēram, radnieku.*
- 2.** *Dalībvalstis var ierobežot vai atlikt šo tiesību īstenošanu imperatīvu prasību vai samērīgu operatīvo prasību dēļ.*

6. pants

Tiesības sazināties ar konsulārajām [ ] iestādēm

1. Dalībvalstis nodrošina, ka *aizdomās turētām vai apsūdzētām* personām [ ], kam ir atņemta brīvība un kas nav to valstspiederīgie, ir tiesības uz to, ka *par brīvības atņemšanu bez nepamatotas kavēšanās* tiek informētas to valstspiederības valsts konsulārās [ ] iestādes, un sazināties ar *minētajām iestādēm, ja aizdomās turētās vai apsūdzētās personas to vēlas. Tomēr tad, ja aizdomās turētām vai apsūdzētām personām ir divas valstspiederības vai vairāk, tās var izvēlēties, kuras konsulārās iestādes jāinformē par brīvības atņemšanu un ar kurām tās vēlas sazināties, ja to vispār dara.*
  - 1.a *Aizdomās turētām vai apsūdzētām personām ir arī tiesības, ka to konsulārās iestādes tās apmeklē, tiesības ar tām sarunāties un sarakstīties un tiesības, ka to konsulārās iestādes tām nokārto juridisko pārstāvību, ar nosacījumu, ka minētās iestādes piekrīt, un atkarībā no attiecīgo aizdomās turēto vai apsūdzēto personu vēlmēm.*
  - 1.b *Šajā pantā minēto tiesību īstenošanu var reglamentēt valstu tiesību akti un procedūras ar noteikumu, ka šādi tiesību akti un procedūras ļauj pilnībā īstenot mērķus, kuriem šīs tiesības iecerētas.*

[ ]

4. NODAĻA

Atkāpes un atteikšanās no tiesībām

8. pants

Vispārējie nosacījumi pagaidu atkāpju piemērošanai

1. *Pagaidu atkāpes saskaņā ar 3. panta 5. punktu, 3. panta 6. punktu un 5. panta 3. punktu:*

a) *ir samērīgas un nepārsniedz nepieciešamo;*

aa) *ir stingri ierobežotas laikā;*

b) *netiek balstītas tikai un vienīgi uz iespējamā noziedzīgā nodarījuma veida vai smaguma; un*

■

e) *neskar procesa vispārējo taisnīgumu.*

■

2. *Pagaidu atkāpes saskaņā ar 3. panta 5. punktu un 3. panta 6. punktu* var atļaut tikai ar pienācīgi pamatotu lēmumu, ko, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, pieņem **█** *vai nu tiesu iestāde, vai cita kompetentā iestāde, ar nosacījumu, ka šo lēmumu var pārsūdzēt tiesā. Minēto pienācīgi pamatoto lēmumu fiksē saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem.*
3. *Pagaidu atkāpes saskaņā ar 5. panta 3. punktu, izvērtējot katru gadījumu atsevišķi, var atļaut vai nu tiesu iestāde, vai cita kompetentā iestāde, ar nosacījumu, ka šo lēmumu var pārsūdzēt tiesā.*

9. pants

Atteikšanās no tiesībām

1. Neskarot valstu tiesību aktus, kuros *prasīta* advokāta obligāta klātbūtne vai palīdzība, *dalībvalstis nodrošina, ka attiecībā uz* jebkuru atteikšanos no tiesībām **█** , kas minētas šīs direktīvas *3. un 11. pantā* **█** :
  - a) aizdomās turētajai vai apsūdzētajai personai *vienkāršā un saprotamā valodā mutiski vai rakstiski ir sniegta skaidra un pietiekama informācija par attiecīgo tiesību saturu un iespējamām sekām, ja no tām atsakās; un*
█
  - c) atteikšanās tiek pausta brīvprātīgi un nepārprotami.

2. Atteikšanos no tiesībām, **ko var paust rakstiski vai mutiski, kā arī** apstākļus, kuros **tā** pausta, **fiksē, izmantojot** attiecīgās dalībvalsts tiesību aktos paredzēto protokolēšanas procedūru.
3. Dalībvalstis nodrošina, ka atteikšanos pēc tam var atsaukt jebkurā **kriminālprocesa brīdī un ka aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir informēta par šo iespēju. Atteikšanās atsaukums stājas spēkā no brīža, kad izdarīts atsaukums.**

5. NODAĻA

Eiropas apcietināšanas ordera process

11. pants

Tiesības uz advokāta palīdzību Eiropas apcietināšanas ordera procesā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka personai, **kuras nodošana ir pieprasīta saskaņā ar** Padomes Pamatlēmumu 2002/584/TI, pēc apcietināšanas saskaņā ar Eiropas apcietināšanas orderi ir tiesības uz advokāta palīdzību **izpildes dalībvalstī** .

2. *Attiecībā uz saturu tiesībām uz advokāta palīdzību izpildes dalībvalstī pieprasītajai personai minētajā dalībvalstī ir šādas tiesības:*

- a) *tiesības uz advokāta palīdzību tādā laikā un veidā, lai tā varētu efektīvi īstenot savas tiesības, un jebkurā gadījumā bez nepamatotas kavēšanās no brīvības atņemšanas brīža;*
- b) *tiesības tikties un sazināties ar advokātu, kas to pārstāv;*
- c) *tiesības uz advokāta klātbūtni un – atbilstoši valstu tiesību aktos noteiktajām procedūrām – līdzdalību pieprasītās personas uzklauššanā, ko veic izpildes tiesu iestāde. Ja advokāts piedalās pieprasītās personas uzklauššanā, to protokolē saskaņā ar valstu tiesību aktiem.*

2.a *Eiropas apcietināšanas ordera procesam izpildes dalībvalstī mutatis mutandis piemēro šīs direktīvas 4., 5., 5.a, 6., 9. pantā un – gadījumos, kad piemēro pagaidu atkāpi saskaņā ar 5. panta 3. punktu, – 8. pantā paredzētās tiesības.*

- 2.b** *Kompetentā iestāde izpildes dalībvalstī bez nepamatotas kavēšanās pēc brīvības atņemšanas informē pieprasīto personu, ka tai ir tiesības izsniegšanas dalībvalstī iecelt advokātu. Šāda izsniegšanas dalībvalstī iecelta advokāta loma ir palīdzēt advokātam izpildes dalībvalstī, sniedzot viņam informāciju un konsultācijas, lai varētu efektīvi īstenot pieprasītās personas tiesības saskaņā ar Padomes Pamatlēmumu 2002/584/TI.*
- 2.c** *Ja pieprasītā persona vēlas īstenot šīs tiesības un tai vēl nav advokāta izsniegšanas dalībvalstī, kompetentā iestāde izpildes dalībvalstī nekavējoties informē kompetento iestādi izsniegšanas dalībvalstī. Minētās dalībvalsts kompetentā iestāde pieprasītajai personai bez nepamatotas kavēšanās sniedz informāciju, lai tai tajā atvieglotu advokāta iecelšanu.*
- 2.d** *Pieprasītās personas tiesības iecelt advokātu izsniegšanas dalībvalstī, lai palīdzētu tās advokātam izpildes dalībvalstī, neskar Padomes Pamatlēmumā 2002/584/TI noteiktos termiņus vai izpildes tiesu iestādes pienākumu minētajos termiņos un saskaņā ar minētajā pamatlēmumā paredzētajiem nosacījumiem nolemt, vai persona ir jānodod.*

I

6. NODAĻA

Vispārīgi un nobeiguma noteikumi

12. pants Juridiskā palīdzība

Šī direktīva neskar valstu tiesību aktus attiecībā uz juridisko palīdzību, kurus piemēro saskaņā ar Hartu un ECTK.

13. pants Tiesību aizsardzības līdzekļi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka *aizdomās turētām vai apsūdzētām personām kriminālprocesā, kā arī pieprasītajām personām Eiropas apcietināšanas ordera procesā ir efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis saskaņā ar valstu tiesību aktiem gadījumos, kad ir pārkāptas to tiesības saskaņā ar šo direktīvu.*

█

3. *Neskarot valstu noteikumus un sistēmas attiecībā uz pierādījumu pieņemamību, dalībvalstis nodrošina, ka kriminālprocesā, izvērtējot izteikumus, ko izdarījusi aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, vai pierādījumus, kas iegūti, pārkāpjot tās tiesības uz advokātu, vai gadījumos, kad saskaņā ar 3. panta 6. punktu tikusi atļauta atkāpe no šīm tiesībām, tiek ievērotas tiesības uz aizstāvību un procesa taisnīgums.*

13.a pants

Neaizsargātas personas

Dalībvalstis nodrošina, ka, piemērojot šo direktīvu, tiek ņemtas vērā neaizsargātu aizdomās turētu un neaizsargātu apsūdzētu personu īpašās vajadzības.

14. pants

Noteikumu stingrības nemazināšanas klauzula

Neko šajā direktīvā nevar interpretēt kā tādu, kas ierobežo vai atkāpjas no jebkurām tiesībām un procesuālajām garantijām, **kas ir nodrošinātas saskaņā ar Hartu, ECTK un citiem starptautisko tiesību atbilstīgiem noteikumiem vai jebkuras dalībvalsts tiesību aktiem, kuri nodrošina** augstāku aizsardzības līmeni.

15. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz [36 mēneši pēc šīs direktīvas publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī*] **█**. **Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju.**
3. **Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.**

3.a *Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.*

15.a pants

Ziņojums

Komisija līdz [36 mēneši pēc 15. panta 1. punktā minētā direktīvas īstenošanas termiņa] iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei, izvērtējot, kādā apmērā dalībvalstis ir veikušas pasākumus, kas vajadzīgi šīs direktīvas izpildei, tostarp novērtējot 3. panta 6. punkta piemērošanu saistībā ar 8. panta 1. un 2. punktu, pievienojot, ja vajadzīgs, legislatīvus priekšlikumus.

16. pants
Stāšanās spēkā

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

17. pants
Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm saskaņā ar Līgumiem.

Briselē,

Eiropas Parlamenta vārdā —
priekšsēdētājs

Padomes vārdā —
priekšsēdētājs

PASKAIDROJUMS

Eiropas Parlaments ilgtermiņā ir pieprasījis lielāku, no vienas puses, to personu tiesību aizsardzību, kas cietušas no noziedzīgiem nodarījumiem, bet, no otras puses, arī aizdomās turēto un apsūdzēto personu aizsardzību. Pēc tam, kad netika pieņemts pamatlēmums par dažām procesuālām tiesībām kriminālprocesā, kuru Eiropas Komisija iesniedza 2004. gadā, plenārsēdē 2007. gada 7. maijā, pieņemot Pagano ziņojumu, tika kategoriski pieprasīts sagatavot pretenciozu tiesību aktu par procesuālajām garantijām kriminālprocesā. Eiropas Parlamenta nostāja tika ņemta vērā un saskaņā ar Zviedrijas prezidentūras iniciatīvu Padome 2009. gada novembrī pieņēma Ceļvedi aizdomās turētu un apsūdzētu personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā, ar kuru grozīja Eiropas Komisijas sākotnējo nostāju par horizontāla vispusīga dokumenta pieņemšanu, paredzot mazāk pretenciozu, bet, iespējams, reālistiskāku pakāpenisku pieeju, kas ietver šādus pasākumus:

- A. rakstiskā un mutiskā tulkošana;
- B. informācija par tiesībām un informācija par izmaksām;
- C. juridiskas konsultācijas un juridiska palīdzība;
- D. saziņa ar radniekiem, darba devējiem un konsulārām iestādēm;
- E. īpaši tiesiskās aizsardzības līdzekļi aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kas ir neaizsargātas;
- F. zaļā grāmata par pirmstiesas aizturēšanu.

Ceļvedis kļuva par Stokholmas programmas neatņemamu daļu. Tajā skaidri izklāstīts, ka pasākumu saraksts nav izsmeļošs.

Ceļvedī iekļautie pasākumi daļēji jau ir stājušies spēkā. Direktīva par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā ir pieņemta 2010. gada 20. oktobrī, kā arī ir pabeigta direktīvas par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā pieņemšanas procedūra, un tā drīzumā tiks publicēta Oficiālajā Vēstnesī.

Priekšlikumu direktīvai par tiesībām piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesībām sazināties pēc aizturēšanas Eiropas Komisija pieņēma 2011. gada 12. jūlijā, un tas ir trešais pasākums Ceļveža īstenošanā. Ar to apvieno daļu no C sadaļā paredzētā pasākuma attiecībā uz tiesībām saņemt juridisku konsultāciju un D sadaļā paredzēto pasākumu, kas paredz tiesības sazināties ar radniekiem, darba devējiem un konsulārajām iestādēm.

Priekšlikums nosaka vispārējo principu, ka visām aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām kriminālprocesa ietvaros ir jābūt piekļuvei advokātam, cik drīz vien iespējams, laicīgi ļaujot tām efektīvi izmantot savas aizstāvības tiesības. Tajā arī precizēts, ka jebkurā gadījumā šīs tiesības būtu jāgarantē pirms jebkuras iztaujāšanas uzsākšanas, veicot kādu procesuālu vai pierādījumu vākšanas darbību un brīvības atņemšanas gadījumā. Turklāt ar

priekšlikumu ir identificēts tiesību saturs, uzsvērts, ka tikšanās starp aizdomās turēto un apsūdzēto personu un tās advokātu būtu jānorisinās konfidenciali, uzskaitītas pieļaujamas atkāpes no vispārējiem principiem un paredzēti noteikumi atteikšanās gadījumā no tiesībām uz advokātu.

Attiecībā uz tiesiskās aizsardzības līdzekļiem priekšlikuma mērķis ir nodrošināt, ka tiek piešķirti efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi un īpaši gadījumā, ja tiek pārkāptas tiesības par piekļuvi advokātam, tiek atjaunots aizdomās turētās vai apsūdzētās personas stāvoklis, kurā šī persona būtu bijusi, ja tiesību aizskārums nebūtu noticis, un jo īpaši jebkurš paskaidrojums vai iegūtais pierādījums, kas iegūti, pārkāpjot tiesības uz advokātu, nevar tikt izmantots, ja vien tas neskar tiesības uz aizstāvību.

To pašu principu piemēro attiecībā uz citām personām, kuras netiek turētas aizdomās vai apsūdzētas, bet kļūst par tādām iztaujāšanās gaitā policijā vai tiesībaizsardzības iestādē.

Komisijas priekšlikumā nav paredzēti īpaši noteikumi par juridisko palīdzību. Tajā iekļauta vienīgi vispārīga atsauce uz juridisko palīdzību un noteikums, ar kuru izklāstīts, ka, dalībvalstis nepiemēro noteikumus par juridisko palīdzību, kas ir mazāk labvēlīgi par pašreiz spēkā esošajiem attiecībā uz piekļuvi advokātam, kas paredzēta saskaņā ar šo direktīvu.

Divi noteikumi reglamentē tiesības sazināties pēc aizturēšanas un tiesības sazināties ar konsulārajām vai diplomātiskajām iestādēm.

REFERENTES NOSTĀJA

Neskatoties uz to, ka spēkā ir kopīgi principi un obligāti standarti, kas izriet no Eiropas Cilvēktiesību konvencijas un ES hartas, piekļuvi advokātam reglamentējošie noteikumi dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras.

Piekļuve efektīvai aizstāvībai kriminālprocesā dalībvalstīs ir paredzēta atšķirīgā apjomā atkarībā gan no tiesību sistēmas īpatnībām, gan tās praktiskās piemērošanas, un tas netieši, bet ievērojami ietekmē ES politiku par savstarpēju uzticēšanos un atzīšanu.

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas noteikumi un Eiropas cilvēktiesību tiesas judikatūra netiek vienādi īstenota un respektēta dalībvalstīs, kas izraisa atšķirīgus standartus Eiropas Savienībā.

Parlaments vairākas reizes ir atgādinājis par nepieciešamību nostiprināt aizdomās turēto un apsūdzēto personu procesuālās tiesības, uzverot vajadzību panākt pareizo līdzsvaru starp brīvību, taisnīgumu un drošību.

Nepieciešamība veicināt savstarpēju uzticēšanos kļūst arvien kategoriskāka, īstenojot tiesas nolēmumu savstarpējas atzīšanas programmu kriminālprocesā. ES līmenī pieņemtie tiesību akti dažu iepriekšējo gadu laikā ir uzlabojuši kriminālvajāšanas efektivitāti un sodu izpildi visā ES, un jau ir panākts konsenss, ka tādu tiesību aktu neesamība ES līmenī, kas veicinātu pilsoņu kā aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesības kriminālprocesā citās dalībvalstīs, ir radījusi apziņu par ES tieslietu politikas nelīdzsvarotību.

Referente uzskata, ka šādus dokumentus būtu bijis jāpieņem pirms savstarpējās atzīšanas

principa un ar to saistīto tiesību aktu īstenošanas.

Pilsoniem ir jāspēj paļauties uz to, kas viņu tiesības tiek pilnībā respektētas un tiek garantēta viņu drošība, viņiem ceļojot, un ka visās dalībvalstīs viņiem ir tādas pašas garantijas.

Šīs direktīvas darbības jomai vajadzētu būt pietiekami plašai, lai izvairītos no ļaunprātīgas izmantošanas, bet vienlaicīgi tai būtu jānodrošina, ka netiek ietekmēta tieslietu efektīva pārvaldība.

Aizdomās turēto un apsūdzēto personu tiesībām uz piekļuvi advokātam būtu jāklūst par visaptverošu principu jau kriminālprocesa īstenošanas sākuma posmos.

Tas, ka aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām ir vajadzīga piekļuve advokātam un ka likumīgai piekļuvei ir jābūt efektīvai, ir galvenais elements, lai aizdomās turētie vai apsūdzētie pilsoņi spētu sevi pienācīgi aizstāvēt, sakaroties ar izmeklēšanas iestādēm, kā arī tiesas sēdē.

Bez pienācīgas piekļuves advokātam citu tiesību uz aizstāvību īstenošana var palikt iluzoriska.

Direktīva tiks īstenota visās dalībvalstīs neatkarīgi no tajās spēkā esošajām tiesību sistēmām, visā Eiropā nodrošinot tos pašus standartus.

Īstenojot šo direktīvu, dalībvalstīm katrā ziņā būtu jāievēro Konvencijā un Hartā noteiktie standarti, kas pilnveidoti ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru.

Referentes ziņojuma projekta pamatā ir šādas idejas:

– būtu jāsauglabā zināma saskaņotība ar jau pieņemtajiem tiesību aktiem atbilstoši Ceļveža A un B sadaļām, kas ir iemesls, kāpēc referente ir ierosinājusi grozīt 2. panta 3. punktu;

– tiesībām uz advokātu vajadzētu būt plašām un tās būtu jānodrošina jau sākotnējos kriminālprocesa posmos, neliekot šķēršļus izmeklēšanas īstenošanai. Kā uzsvērts grozījumos, kas ierosināti attiecībā uz 3. pantu, šīs tiesības būtu jāpiešķir, neatkarīgi no tā, vai personai tiek atņemta brīvība, ja personu noprātina tiesībaizsardzības vai citas kompetentas iestādes, un jebkurā gadījumā, ja persona tiek izsaukta ierasties tiesā, kuras pakļautībā ir krimināllietu izskatīšana. Turklāt aizdomās turētai vai apsūdzētai personai būtu jānosaka tiesības satikties un sazināties ar advokātu (grozījums attiecībā uz 4. panta 1. punktu).

– attiecībā uz advokāta piedalīšanos jebkurās izmeklēšanas un pierādījumu vākšanas darbībās, kurās ir nepieciešama personas klātbūtne, vai tā ir atļauta tiesību veidā saskaņā ar dalībvalsts normatīviem aktiem, vienmēr, kad advokāts jau ir nozīmēts, viņam būtu jānodrošina iespēja lūgt paziņošanu viņam par šādām darbībām, kas tiek protokolētas, izmantojot protokolēšanas procedūru saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem. Tomēr advokāta nepiedalīšanās nevarētu atturēt kompetentās iestādes no šādu darbību veikšanas, ja paziņošana izdarīta pareizi;

- lai efektīvi īstenotu aizdomās turētās vai apsūdzētās personas tiesības uz aizstāvību, nevajadzētu būt nekādiem ierobežojumiem attiecībā uz tikšanos ilgumu un biežumu starp personu un tās advokātu (grozījums attiecībā uz 4. panta 5. punktu), kā arī — tikšanos konfidencialitāti (grozījums attiecībā uz 7. pantu). Tāds pats princips būtu jāpiemēro attiecībā uz 8. pantu, vienlaicīgi atļaujot arī citām, ne tikai tiesu iestādēm atkāpties no tiesībām uz

piekļuvi advokātam ar nosacījumu, ka šāds lēmums ir pārsūdzams tiesā. Tiesības informēt konsulārās iestādes nevajadzētu pakļaut atkāpēm;

– attiecībā uz noteikumiem, kurās ir atsauce uz atteikšanos, ziņojuma projekta mērķis ir izslēgt iepriekšēju juridisku konsultāciju par atteikšanās sekām, kas var būt pārmērīga un varētu izraisīt procesa novilcināšanu;

– pienākums pārbaudīt ieslodzījuma apstākļus būtu jāveic valsts iestādēm, nevis advokātam, kā tas ir uzsvērts grozījumā, kas iesniegts par 4. panta 4. punktu;

– lai izdarītu precizējumu, šajā direktīvā par bērnu būtu jāuzskata ikviens, kas nav sasniedzis 18 gadu vecumu (grozījums attiecībā uz 5. pantu). Ir ārkārtīgi svarīgi šajā priekšlikumā ņemt vērā neaizsargātu aizdomās turētu un apsūdzētu personu tiesības, tālab tiesības, kuras saskaņā ar šīs direktīvas noteikumiem piemēro bērniem, jāattiecinā arī uz šīs īpašās kategorijas personām;

– lai nodrošinātu saskanību ar Direktīvas par tiesībām uz informāciju kriminālprocesā attiecīgajiem noteikumiem saziņa pēc aizturēšanas ir aizstāta ar tiesībām informēt kādu trešo personu. Tālab aizdomās turētai vai apsūdzētai personai, kurai ir atņemta brīvība, ir tiesības par brīvības atņemšanu informēt vismaz vienu viņas nosauktu personu, piemēram, kādu radnieku vai darba devēju;

– ņemot vērā, ka 12. panta 2. punkts, kurā ir atsauce uz juridisko palīdzību, var ievērojami ietekmēt vairāku dalībvalstu tiesību sistēmas, šķiet, ka atbilstošāk būtu šo jautājumu risināt saistībā ar turpmāk paredzēto tiesību aktu par juridisko palīdzību.

Tā kā šajā direktīvā nav būtisku noteikumu par juridisko palīdzību, patiešām būtu jāizvairās no principu paredzēšanas, ar kuriem varētu aizsteigties priekšā šādiem būtiskiem noteikumiem, kas būtu iekļaujami kādā turpmākā tiesību aktā. Komisija ir paskaidrojusi, ka jautājums par juridisko palīdzību ir ārkārtīgi sarežģīts un pašreizējā informācija ir ļoti nepilnīga. Tādēļ būtu nepieciešams daudz ilgāks laiks, lai iesniegtu priekšlikumu, kurā būtu iekļauta arī juridiskā palīdzība, kas nebūtu bijis lietderīgi, ņemot vērā, ka nepieciešams tiesību akts šajā svarīgajā jomā.

20.12.2011

JURIDISKĀS KOMITEJAS ATZINUMS

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai

par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par tiesībām piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesībām sazināties pēc aizturēšanas (COM(2011)0326 – C7-0157/2011 – 2011/0154(COD))

Atzinumu sagatavoja: *Jan Philipp Albrecht*

ĪSS PAMATOJUMS

Ievads

Kaut arī Eiropas Cilvēktiesību konvencija un ES Pamattiesību harta paredz galvenās aizstāvības tiesības, piemēram, tiesības piekļūt advokātam, tiesības uz mutisku un rakstisku tulkojumu, tiesības tikt informētam par apsūdzību, tiesības uz aizturēšanas regulāru pārskatīšanu un tiesības uz to, ka lietu izskata tiesā, tomēr tās sniedz tikai ļoti ierobežotu aprakstu par to, kā šīs tiesības būtu jāaizsargā praksē.

Komisijas priekšlikumā vēl pirms komitejas ir mēģināts uzlabot aizdomās turētu un apsūdzētu personu tiesības kriminālprocesa ietvaros piekļūt advokātam (3., 4. pants) un tiesībām pēc aizturēšanas sazināties ar trešo personu, piemēram, radnieku, darba devēju vai konsulāro iestādi (5., 6. pants). Ierobežots skaits izņēmumu attiecībā uz šīm tiesībām bija iekļauti 8. pantā. Direktīvas projekts attiecas arī uz tiesībām piekļūt advokātam Eiropas apcietināšanas ordera procedūras ietvaros (11. pants).

Tas ir trešais tiesību akts „pamatnostādnēs” aizdomās turētu vai apsūdzētu personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā¹, un šajās pamatnostādnēs aptver arī tiesības uz mutisko un rakstisko tulkojumu², informēšanu par to, kādas tiesības ir kriminālprocesā,³ juridisko palīdzību un īpašiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem aizdomās turētām vai apsūdzētām

---

¹ Eiropadomes 2009. gada 10. un 11. decembra secinājumi; Padomes 2009. gada 30. novembra Rezolūcija par ceļvedi aizdomās turētu vai apsūdzētu personu procesuālo tiesību stiprināšanai kriminālprocesā, 2009/C 295/01, 4.12.2009., OV C 295/1.

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2010. gada 20. oktobra Direktīva 2010/64/ES par tiesībām uz mutisko un rakstisko tulkojumu kriminālprocesā, 26.10.2010., OV L 280/1.

³ COM (2010) 392

personām, kas ir neaizsargātas, un zaļo grāmatu par pirmstiesas apcietinājumu¹.

Kopēju obligāto standartu noteikšanai saistībā ar tiesībām piekļūt advokātam un tiesībām sazināties pēc apcietināšanas būtu jāsniedz pietiekams pamats tiesu iestāžu lēmumu savstarpējai atzīšanai krimināllietās, jānovērš izmeklēšanas iestāžu piespiedu līdzekļi, jānodrošina, ka kriminālvajāšanas iestāžu un aizstāvības rīcībā ir vienlīdzīgi ieroči, un jāgarantē izvairīšanās no kļūdām tiesas spriešanā.

Atzinuma sagatavotāja nostāja

Atzinuma sagatavotājs atzinīgi vērtē Komisijas priekšlikumu. Tūlītēja piekļuve advokātam ir būtiska, lai ļautu aizdomās turētai vai apsūdzētai personai efektīvi īstenot savas tiesības uz aizstāvību un nodrošinātu atbilstību pamattiesībām, kas ir noteiktas Cilvēktiesību hartā un Eiropas Cilvēktiesību konvencijā.

Būtu jāgarantē iespēja personiski piekļūt advokātam pirms jebkādas policijas vai citas tiesībsargājošas iestādes veiktas pratināšanas uzsākšanas, jo tas ir brīdis, ar kuru aizdomās turētas vai apsūdzētas personas tiesības uz aizstāvību var tikt negatīvi ietekmētas². Atzinuma sagatavotājs arī uzsver, cik svarīgi ir atļaut piekļūt advokātam pirms pierādījumu vākšanas darbībām, piemēram, asins vai DNS pēdu paņemšanas vai ķermeņa pārbaudes.

Atzinuma sagatavotājs nevar piekrist argumentam, saskaņā ar kuru advokāta klātbūtne un tiesību piešķiršana viņam satikt aizdomās turētas personas, īstenot pārstāvību un pārbaudīt minēto personu labklājību tiek uzskatīta par šķēršļu radīšanu izmeklēšanai. Atzinuma sagatavotājs uzsver, ka jebkādas atkāpes no šīm tiesībām būtu jāpamato ar pārliecinošiem iemesliem, nevis balstoties vienīgi uz inkriminētā nodarījuma smagumu, šīm atkāpēm jābūt samērīgām, ierobežotām laikā un tām nebūtu jāietekmē procesa taisnīgums. Turklāt šādas atkāpes būtu jāatļauj tikai ar pienācīgi pamatotu kompetentās tiesu iestādes lēmumu katrā atsevišķā gadījumā. Aizdomās turētu un apsūdzētu personu izteikumi vai pierādījumi, kas iegūti, pārkāpjot tiesības uz piekļuvi advokātam, vai gadījumos, kad atkāpes no šīm tiesībām tika atļautas, nebūtu jāizmanto neviena procesa stadijā kā pierādījumi pret šo personu.

Tiesības sazināties pēc aizturēšanas nozīmē iespēju trešai personai rūpēties par aizdomās turētās vai apsūdzētās personas lietām, kamēr tā atrodas ieslodzījumā. Bērniem būtu jāpiešķir tiesības uz vienu no vecākiem, aizbildņa vai piemērota pieaugušā klātbūtni, lai palīdzētu bērniem saprast, kas notiek. Attiecīgā gadījumā šīs tiesības būtu jāattiecina arī uz citām neaizsargātām aizdomās turētām personām. Jebkāda veida saziņai starp aizdomās turētu vai apsūdzētu personu un tās advokātu vajadzētu būtu konfidencialai bez jebkādiem izņēmumiem.

Iepriekšējo gadu laikā Parlaments regulāri paudis savu neapmierinātību par Eiropas apcietināšanas orderiem, kas izdoti sakarā ar dažādiem sīkiem nodarījumiem, vai par tiesas veiktu nopratināšanu izmeklēšanas darbību vietā un no tā izrietošiem pagarinātiem

---

¹ 14.6.2011., COM(2011) 327 galīgā redakcija, Zaļā grāmata par savstarpējās uzticēšanās stiprināšanu Eiropas tiesiskuma telpā – Zaļā grāmata par ES tiesību aktu krimināltiesību jomā piemērošanu saistībā ar brīvības atņemšanu.

² Sk. *Salduz/Turcija*, Krājums, 2008. g., 1542. lpp.

nevajadzīgas pirmstiesas apcietināšanas termiņiem dažās dalībvalstīs.¹ Atzinuma sagatavotājs stingri atbalsta 11. pantā paredzēto „dubultās aizstāvības” sistēmu, lai nodrošinātu, ka nepilngadīgo lietas tiek izmeklētas un izskatītas pēc iespējas ātrāk.

GROZĪJUMI

Juridiskā komiteja aicina par jautājumu atbildīgo Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteju ziņojumā iekļaut šādus grozījumus:

Grozījums Nr. 1

Direktīvas priekšlikums Nosaukums

Komisijas ierosinātais teksts

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par tiesībām piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesībām sazināties pēc aizturēšanas

Grozījums

(Neattiecas uz tekstu latviešu valodā)

Grozījums Nr. 2

Direktīvas priekšlikums Nosaukums

Komisijas ierosinātais teksts

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par tiesībām piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesībām sazināties *pēc* aizturēšanas

Grozījums

Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par tiesībām piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesībām sazināties aizturēšanas *gadījumā*

Grozījums Nr. 3

Direktīvas priekšlikums 2. pants – 1. punkts

---

¹ Plenārsēdes 2011. gada 8. jūnija debātes par Eiropas apcietināšanas orderi ir pieejamas [šeit](#).

Komisijas ierosinātais teksts

1. Šī direktīva ir piemērojama **no dienas**, kad dalībvalsts kompetentās iestādes ar oficiālu paziņojumu vai citādi ir informējušas personu par to, ka viņu tur aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, līdz procesa noslēguma dienai, par kuru uzskata dienu, kad ir galīgi noteikts, vai aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, tostarp attiecīgos gadījumos notiesāšanas un pārsūdzības izskatīšanas nolēmuma dienu.

Grozījums Nr. 4

Direktīvas priekšlikums

2.a pants (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

1. Šī direktīva ir piemērojama **gadījumos**, kuros dalībvalsts kompetentās iestādes ar oficiālu paziņojumu vai citādi ir informējušas personu par to, ka viņu tur aizdomās par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai apsūdz tajā, līdz procesa noslēguma dienai, par kuru uzskata dienu, kad ir galīgi noteikts, vai aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, tostarp attiecīgos gadījumos notiesāšanas un pārsūdzības izskatīšanas nolēmuma dienu.

Grozījums

2.a pants

Definīcija

1.a Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

a) „bērns” ir aizdomās turēta vai apsūdzēta persona, kas nav sasniegusi 18 gadu vecumu, vai ja nav skaidru pierādījumu attiecībā uz tādās aizdomās turētās vai apsūdzētās personas vecumu, kura šķiet jaunāka par 18 gadiem;

b) „advokāts” ir persona, kura ir tiesīga veikt savu profesiju ar vienu no šādiem nosaukumiem:

Beļģijā — Avocat/Advocaat/Rechtsanwalt

Bulgārijā — Адвокат

Dānijā — Advokat

Vācijā — Rechtsanwalt

Īrijā — Barrister/Solicitor

Grieķijā — Δικηγόρος

*Spānijā — Abogado/Advocat/Avogado/
Abokatu*

Francijā — Avocat

*Itālijā — Avvocato/praticante avvocato
abilitato*

Luksemburgā — Avocat

Nīderlandē — Advocaat

Austrijā — Rechtsanwalt

Portugālē — Advogado

Rumānijā — Avocat

Somijā — Asianajaja/Advokat

Zviedrijā — Advokat

*Apvienotajā Karalistē —
Advocate/Barrister/Solicitor*

*c) „nopratināšana” ir personas tāda
oficiāla iztaujāšana par tās saistību vai
domājamo saistību ar kādu noziedzīgu
nodarījumu vai noziedzīgiem
nodarījumiem, ko veic attiecīgās
tiesībsargājošās iestādes policijas iecirknī
vai citā piemērotā vietā.*

*Šī direktīva neattiecas uz sākotnēju
policijas vai citu tiesībaizsardzības iestāžu
amatpersonu veiktu iztaujāšanu tūlīt pēc
aizdomās turētā aizturēšanas, kuras
mērķis ir noteikt, vai būtu jāuzsāk
izmeklēšana un vai ir nepieciešams
noteikt drošības līdzekļi.*

Grozījums Nr. 5

Direktīvas priekšlikums

3. pants – 1. punkts – ievaddaļa

Komisijas ierosinātais teksts

1. Dalībvalstis nodrošina, ka *aizdomās turētām un apsūdzētām personām ir piekļuve advokātam*, cik ātri vien iespējams, un jebkurā gadījumā:

Grozījums

1. *Ja un ciktāl aizdomās turētās vai apsūdzētās personas pieprasa piekļuvi advokātam*, dalībvalstis nodrošina *minētajām personām šādu piekļuvi*, cik ātri vien iespējams un jebkurā gadījumā:

Grozījums Nr. 6

Direktīvas priekšlikums

3. pants – 1. punkts – a apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

a) pirms policija vai citas tiesībsardzības iestādes uzsāk noprotināšanu;

Grozījums

a) pirms policija vai citas tiesībsardzības iestādes uzsāk **jebkādu** noprotināšanu **neatkarīgi no tā, vai šī persona atrodas vai neatrodas apcietinājumā;**

Grozījums Nr. 7

Direktīvas priekšlikums

3. pants – 1. punkts – b apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

b) veicot procesuālu vai pierādījumu vākšanas darbību, **kurā personas klātbūtne ir nepieciešama vai atļauta saskaņā ar valsts tiesībām, ja tas netraucē pierādījumu iegūšanai;**

Grozījums

b) veicot procesuālu vai pierādījumu vākšanas darbību, **izņemot gadījumus, kad un tikai ciktāl persona, kas veic procesuālu vai pierādījumu vākšanas darbību, pamatoti uzskata, ka pierādījums līdz advokāta ierašanās brīdim tiks izmainīts, izņemts vai iznīcināts;**

Pamatojums

Konkrētas pierādījumu vākšanas darbības, piemēram, asins vai DNS pēdu paņemšana vai ķermeņa pārbaude, ir saistīta ar ievērojamu iejaukšanos, un šādos gadījumos nepietiek ar to, ka piekļuve advokātam ir paredzēta valsts tiesību aktos.

Grozījums Nr. 8

Direktīvas priekšlikums

3. pants – 2.a punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

2.a Šī direktīva neietekmē noteikumu, kas paredz juridiskas konsultācijas sniegšanu telefoniski ļoti nedaudzos gadījumos, ja tie saistīti ar nodarījumiem, par kuriem nav paredzēta brīvības atņemšana, un ja nepastāv risks, ka kāds liecinātu pret sevi vai policija ietekmētu liecību sniegšanu;

Grozījums Nr. 9

Direktīvas priekšlikums

4. pants – 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

2. Advokātam ir tiesības būt klāt, notiekot jebkurai nopratināšanai un tiesas sēdei. Viņam ir tiesības uzdot jautājumus, pieprasīt skaidrojumus un izdarīt izteikumus, kas tiek fiksēti saskaņā ar valsts tiesībām.

Grozījums

2. **Advokātam** ir tiesības būt klāt, notiekot jebkurai nopratināšanai un tiesas sēdei, **neatkarīgi no tā vai aizstāvamā persona atrodas vai neatrodas apcietinājumā.** Advokātam ir tiesības uzdot jautājumus, pieprasīt skaidrojumus un izdarīt izteikumus, kas tiek fiksēti saskaņā ar valsts tiesībām.

Grozījums Nr. 10

Direktīvas priekšlikums

4. pants – 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

3. Advokātam ir tiesības būt klāt visās citās izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas darbībās, **kurās aizdomās turētas vai apsūdzētas personas klātbūtne ir nepieciešama vai atļauta saskaņā ar valsts tiesībām, ja vien tas netraucē pierādījumu iegūšanai.**

Grozījums

3. Advokātam ir tiesības būt klāt visās citās izmeklēšanas vai pierādījumu vākšanas darbībās, **izņemot gadījumus, kad un tikai ciktāl persona, kas veic procesuālu vai pierādījumu vākšanas darbību, pamatoti uzskata, ka pierādījums līdz advokāta ierašanās brīdim tiks izmainīts, izņemts vai iznīcināts;**

Pamatojums

Konkrētas pierādījumu vākšanas darbības, piemēram, asins vai DNS pēdu paņemšana vai ķermeņa pārbaude, ir saistīta ar ievērojamu iejaukšanos, un šādos gadījumos nepietiek ar to, ka piekļuve advokātam ir paredzēta valsts tiesību aktos.

Grozījums Nr. 11

Direktīvas priekšlikums

4. pants – 4. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

4. **Advokātam** ir tiesības pārbaudīt apstākļus, kādos aizdomās turēta vai apsūdzēta persona tiek turēta, un šajā nolūkā advokātam ir jābūt iespējai piekļūt vietai, kurā persona tiek turēta.

Grozījums

4. **Ja advokāts saņem norādījumus par prettiesisku izturēšanos, viņam vai viņai** ir tiesības pārbaudīt **konkrētos** apstākļus, kādos aizdomās turēta vai apsūdzēta persona tiek turēta **ieslodzījumā**, un šajā nolūkā advokātam ir jābūt iespējai piekļūt vietai, kurā persona tiek turēta **ieslodzījumā**.

Grozījums Nr. 12

Direktīvas priekšlikums

5. pants – 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

2. Gadījumos, kad persona ir bērns, dalībvalsts nodrošina, ka bērna *tiesiskais* pārstāvis vai cita persona atkarībā no bērna interesēm tiek, cik drīz vien iespējams, informēta par brīvības atņemšanu un tās iemesliem, ja vien tas nav pretrunā ar bērna *labākajam* interesēm; šādā gadījumā tiek informēts cits atbilstošs pieaugušais.

Grozījums

2. Gadījumos, kad **aizdomās turēta vai apsūdzēta** persona ir bērns, dalībvalsts nodrošina, ka bērna *likumīgais* pārstāvis vai cita persona atkarībā no bērna interesēm tiek cik drīz vien iespējams informēta par **jebkādu** brīvības atņemšanu un tās iemesliem, **var apmeklēt bērnu un var piedalīties jebkurā bērna nopratināšanā un jebkurā procesuālā darbībā**, ja vien tas nav pretrunā ar bērna *labākajam* interesēm; šādā gadījumā tiek informēts cits atbilstošs pieaugušais **un viņam vai viņai tiek piešķirtas tiesības apmeklēt bērnu un piedalīties iztaujāšanā un procesuālās darbībās**.

Pamatojums

Punktā būtu jāprecizē tiesības uz palīdzību, ko sniedz atbilstošs pieaugušais saskaņā ar Pamattiesību hartas 24. pantu par bērna tiesībām.

Grozījums Nr. 13

Direktīvas priekšlikums
5. pants – 2.a punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

2.a Attiecīgā gadījumā 2. punktā noteiktās bērna tiesības tiek piešķirtas arī citām neaizsargātām aizdomās turētām vai apsūdzētām personām, kam nepieciešama līdzīga palīdzība, piemēram, personām ar fizisku vai garīgu atpalicību.

Ja policijas ierēdnim labticīgi tiek sniegta informācija vai viņam ir aizdomas, ka aizdomās turētai vai apsūdzētai personai ir fiziski vai garīgi traucējumi, kuru dēļ pret šo personu nevarētu izturēties kā pret pieaugušo, policijas ierēdnis izturas pret šo personu saskaņā ar 2. punktu, ja nav viennozīmīgi pierādījumi par pretējo.

Pamatojums

Es atbalstu atzinuma sagatavotāja grozījuma priekšlikumu attiecībā uz 5. panta 2.a punktu. Katrā ziņā varētu pastiprināt to personu aizsardzības paplašināšanu, attiecībā uz kurām pastāv aizdomas, ka tām ir fiziski vai garīgi traucējumi, bet nevar to nekavējoties pierādīt, un tālab pret tām izturas kā pret pieaugušajiem.

Grozījums Nr. 14

Direktīvas priekšlikums
6. pants

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

Dalībvalstis nodrošina **2. pantā minētām** personām, kam ir atņemta brīvība un kuras nav dalībvalsts pilsoņi, tiesības uz to, lai viņu valsts konsulārajām un diplomātiskajām iestādēm, cik ātri vien iespējams, tiktu paziņots par brīvības atņemšanu, kā arī tiesības **sazināties** ar konsulārajām vai diplomātiskajām iestādēm.

Dalībvalstis nodrošina **aizdomās turētām vai apsūdzētām** personām, kam ir atņemta brīvība un kuras nav dalībvalsts pilsoņi, tiesības uz to, lai viņu valsts konsulārajām un diplomātiskajām iestādēm cik ātri vien iespējams tiktu paziņots par brīvības atņemšanu, kā arī tiesības **satikties** ar konsulārajām vai diplomātiskajām iestādēm.

Pamatojums

Saskaņā ar Vīnes konvencijas par konsulārajiem sakariem 36. panta c) punktu konsulārai

amatpersonai ir tiesības apmeklēt aizdomās turētas un apsūdzētas personas, tādējādi dodot amatpersonai iespēju pārbaudīt aizdomās turētu un apsūdzētu personu fizisko stāvokli un apcietinājuma apstākļus.

Grozījums Nr. 15

Direktīvas priekšlikums 6.a pants (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

6.a pants

Informācijas sniegšana

1. Dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētas vai apsūdzētas personas nekavējoties un saprotamā veidā tiek informētas par tiesībām uz piekļuvi advokātam un par to, ka viņām piekļuve tiek nodrošināta jebkurā vēlākā procesa stadijā arī tad, ja viņas iepriekš atteikušās no šādas iespējas izmantošanas.

Neskarot valsts tiesību aktus, kas nosaka obligātu advokāta klātbūtni vai palīdzību, uz jebkuru atteikšanos no šajā direktīvā paredzētajām tiesībām attiecas šādi nosacījumi:

a) aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir saņēmusi iepriekšēju juridisku konsultāciju par šāda atteikuma sekām vai ir citādā veidā pilnībā informēta par šādām sekām;

b) viņa ir spējīga saprast šīs sekas un

c) atteikums ir izteikts brīvprātīgi un nepārprotami.

2. Aizdomās turētās vai apsūdzētās personas informēšana tiek protokolēta saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesību aktiem. Atteikumu un apstākļus, kuros tas ir izteikts, fiksē protokolā saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesībām.

3. Dalībvalsts nodrošina, ka atteikumu var pēc tam atsaukt jebkurā procesa posmā.

Pamatojums

Atteikšanās instrumenta izmantošana var radīt neparedzamus sarežģījumus un regulējuma nepieciešamību gadījumā, ja aizdomās turētā vai apsūdzētā persona procesa turpmākajās stadijās groza savus nodomus. Tālab pantam nepieciešams jauns virsraksts, pants jāgroza un jāiekļauj citā vietā.

Grozījums Nr. 16

Direktīvas priekšlikums

7. pants

Komisijas ierosinātais teksts

Dalībvalstis nodrošina, ka tikšanās starp aizdomās turēto vai apsūdzēto personu un tās advokātu ir konfidenciālas. Tās nodrošina arī korespondences, telefona sarunu un citu saziņas formu konfidencialitāti, kuras starp aizdomās turēto vai apsūdzēto personu un viņa advokātu ir atļautas valsts tiesībās.

Grozījums

Dalībvalstis nodrošina, ka tikšanās starp aizdomās turētu vai apsūdzētu personu un tās advokātu **bez izņēmuma** ir konfidenciālas. Tās nodrošina arī **bez izņēmuma** korespondences, telefona sarunu un citu saziņas formu konfidencialitāti, kuras starp aizdomās turētu vai apsūdzētu personu un viņa advokātu ir atļautas valsts tiesībās.

Pamatojums

Jebkāda veida saziņai starp aizdomās turētu vai apsūdzētu personu un tās advokātu vajadzētu būt konfidenciālai bez izņēmumiem.

Grozījums Nr. 17

Direktīvas priekšlikums

8. pants – 1. punkts – ievaddaļa

Komisijas ierosinātais teksts

Dalībvalstis neatkāpjas no šīs direktīvas noteikumiem; izņēmuma apstākļos ir iespējamas atkāpes no 3. panta, 4. panta 1. līdz 3. punkta, 5. panta **un 6. panta**. Visas atkāpes:

Grozījums

Dalībvalstis neatkāpjas no šīs direktīvas noteikumiem; izņēmuma apstākļos ir iespējamas atkāpes no 3. panta, 4. panta 1. līdz 2. punktam, 3. panta **un 5. panta**. Visas atkāpes:

Grozījums Nr. 18

Direktīvas priekšlikums 8. pants – d apakšpunkts

Komisijas ierosinātais teksts

d) ir iespējami ierobežotas laikā un jebkurā gadījumā nepārsniedz lietas izskatīšanas tiesā posmu;

Grozījums

d) ir iespējami ierobežotas laikā un jebkurā gadījumā nepārsniedz lietas izskatīšanas tiesā posmu **un**

Pamatojums

Šīm prasībām vajadzētu būt kumulatīvām.

Grozījums Nr. 19

Direktīvas priekšlikums 9. pants

Komisijas ierosinātais teksts

1. Neskarot valsts tiesības, kas nosaka obligātu advokāta klātbūtni vai palīdzību, uz jebkuru atteikšanos no šajā direktīvā paredzētajām tiesībām attiecas šādi nosacījumi:

a) aizdomās turētā vai apsūdzētā persona ir saņēmusi iepriekšēju juridisku konsultāciju par šāda atteikuma sekām vai ir citādā veidā pilnībā iepazinusies ar šādām sekām;

b) viņa ir spējīga saprast šīs sekas un

c) atteikums ir izteikts brīvprātīgi un nepārprotami.

2. Atteikumu un apstākļus, kuros tas ir izteikts, fiksē saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts tiesībām.

3. Dalībvalsts nodrošina, ka atteikumu var pēcāk atsaukt jebkurā procesa posmā.

svītrots

Grozījums

Pamatojums

Šim pantam ar dažiem grozījumiem vajadzētu atrasties pirms 7. panta.

Grozījums Nr. 20

Direktīvas priekšlikums 10. pants – 2. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

2. Dalībvalstis nodrošina, ka visi šādas personas izteikumi, kas izdarīti, pirms šī persona uzzina par to, ka tā tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta, nevar tikt izmantoti pret viņu.

Grozījums

2. Neskarot valsts tiesību normas par pierādījumu pieļaujamību, dalībvalstis nodrošina, ka visi šādas personas izteikumi, kas izdarīti, pirms šī persona uzzina par to, ka tā tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta, nevar tikt izmantoti pret viņu.

Pamatojums

Ar šo direktīvu nevajadzētu mēģināt izdarīt izvēli starp tādu sistēmu attiecībā uz pierādījumu pieļaujamību, kas balstīta uz legālumu, un elastīgāku sistēmu, saskaņā ar kuru tiesas var vērtēt pierādījumus atkarībā no tā, kā tie ir iegūti.

Grozījums Nr. 21

Direktīvas priekšlikums 11. pants – 5.a punkts (jauns)

Komisijas ierosinātais teksts

Grozījums

5.a Attiecīgā gadījumā tiesības piekļūt advokātam saskaņā ar 1. punktu tiek attiecinātas arī uz tiesu iestāžu cita veida tādu sadarbību krimināllietās, kas negatīvi ietekmē aizdomās turētu vai apsūdzētu personu tiesības.

Pamatojums

Tāda pati divējādas pārstāvības nepieciešamība pastāvēs, kad tiks īstenots Eiropas uzraudzības orderis un Eiropas notiesāto personu pārvešana, kā arī turpmākie tiesību akti, piemēram, Eiropas izmeklēšanas orderis.

Grozījums Nr. 22

Direktīvas priekšlikums

13. pants – 3. punkts

Komisijas ierosinātais teksts

3. Dalībvalstīm ir jānodrošina, ka ***aizdomās turētu un apsūdzētu personu izteikumi vai pierādījumi***, kas iegūti, pārkāpjot tiesības uz piekļuvi advokātam, vai gadījumos, kad atkāpes no šīm tiesībām tika atļautas saskaņā ar 8. pantu, nevar tikt lietotas nevienā procesa stadijā kā pierādījumi pret šo personu, ***ja vien šādu pierādījumu lietošana neskar šīs personas tiesības uz aizstāvību.***

Grozījums

3. ***Neskarot valsts tiesību normas par pierādījumu pieļaujamību***, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka pierādījumi, kas iegūti, pārkāpjot tiesības uz piekļuvi advokātam, vai gadījumos, kad atkāpes no šīm tiesībām tika atļautas saskaņā ar 8. pantu, nevar tikt lietotas nevienā procesa stadijā kā pierādījumi pret šo personu.

Pamatojums

Ar šo direktīvu netiek mēģināts izdarīt izvēli starp tādu sistēmu attiecībā uz pierādījumu pieļaujamību, kas balstīta uz legālumu, un elastīgāku sistēmu, saskaņā ar kuru tiesas var vērtēt pierādījumus atkarībā no tā, kā tie ir iegūti.

PROCEDŪRA

Virsraksts	Tiesības piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesības sazināties pēc aizturēšanas
Atsauces	COM(2011)0326 – C7-0157/2011 – 2011/0154(COD)
Atbildīgā komiteja Datums, kad paziņoja plenārsēdē	LIBE 5.7.2011
Komitejas, kurām lūgts sniegt atzinumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	JURI 15.9.2011
Referents(-i) Iecelšanas datums	Jan Philipp Albrecht 11.7.2011
Izskatīšana komitejā	10.10.2011
Pieņemšanas datums	20.12.2011
Galīgais balsojums	+: 21 –: 0 0: 0
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Raffaele Baldassarre, Luigi Berlinguer, Sebastian Valentin Bodu, Françoise Castex, Christian Engström, Marielle Gallo, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Klaus-Heiner Lehne, Antonio López-Istúriz White, Antonio Masip Hidalgo, Alajos Mészáros, Bernhard Rapkay, Evelyn Regner, Francesco Enrico Speroni, Alexandra Thein, Diana Wallis, Rainer Wieland, Cecilia Wikström, Tadeusz Zwiefka
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Jan Philipp Albrecht, Jean-Marie Cavada, Luis de Grandes Pascual, Vytautas Landsbergis, Kurt Lechner, Eva Lichtenberger, Arlene McCarthy

PROCEDŪRA

Virsraksts	Tiesības piekļūt advokātam kriminālprocesa ietvaros un tiesības sazināties pēc aizturēšanas			
Atsauces	COM(2011)0326 – C7-0157/2011 – 2011/0154(COD)			
Datums, kad to iesniedza EP	8.6.2011			
Atbildīgā komiteja Datums, kad paziņoja plenārsēdē	LIBE 5.7.2011			
Komitejas, kurām lūgts sniegt atzinumu Datums, kad paziņoja plenārsēdē	JURI 15.9.2011			
Referents(-i) Iecelšanas datums	Elena Oana Antonescu 12.7.2011			
Izskatīšana komitejā	11.10.2011	28.2.2012	26.4.2012	10.7.2012
	27.11.2012	19.6.2013		
Pieņemšanas datums	19.6.2013			
Galīgais balsojums	+: -: 0:	49 2 0		
Komitejas locekļi, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Jan Philipp Albrecht, Rita Borsellino, Emine Bozkurt, Arkadiusz Tomasz Bratkowski, Salvatore Caronna, Philip Claeys, Carlos Coelho, Ioan Enciu, Tanja Fajon, Hélène Flautre, Kinga Gál, Kinga Göncz, Nathalie Griesbeck, Sylvie Guillaume, Ágnes Hankiss, Anna Hedh, Salvatore Iacolino, Sophia in 't Veld, Lívia Járóka, Teresa Jiménez-Becerril Barrio, Timothy Kirkhope, Juan Fernando López Aguilar, Baroness Sarah Ludford, Svetoslav Hristov Malinov, Véronique Mathieu Houillon, Anthea McIntyre, Nuno Melo, Roberta Metsola, Antigoni Papadopoulou, Georgios Papanikolaou, Carmen Romero López, Judith Sargentini, Birgit Sippel, Csaba Sógor, Renate Sommer, Rui Tavares, Nils Torvalds, Kyriacos Triantaphyllides, Axel Voss, Renate Weber, Josef Weidenholzer, Tatjana Ždanoka, Auke Zijlstra			
Aizstājēji, kas bija klāt galīgajā balsošanā	Elena Oana Antonescu, Anna Maria Corazza Bildt, Dimitrios Droutsas, Monika Hohlmeier, Jan Mulder, Marco Scurria			
Aizstājēji (187. panta 2. punkts), kas bija klāt galīgajā balsošanā	Jürgen Creutzmann, Jelko Kacin			
Iesniegšanas datums	24.6.2013			